

DOSSIER, PREMSA 2025

**ara
lleida**

Diputació de Lleida

Patronat de Turisme

ÍNDEX

3 · RESUM

5 · LLEIDA, EN TOTA LA SEVA DIMENSIÓ

PRESENTACIÓ

TREBALLEM PERQUÈ LLEIDA SIGUI EL MILLOR LLOC
PER VIURE-HI ARA I EN EL FUTUR

BIOSPHERE GOLD DESTINATION

ADN LLEIDA

7 · TRENTA-SIS ANYS DE PROMOCIÓ TURÍSTICA

REPORTATGES D'ALTURA

TOT EL QUE BUSQUES ÉS A L'INTERIOR

8 · NATURA I PAISATGE. PRESENT I FUTUR SOSTENIBLES

L'ATRACTIU DEL PARC NACIONAL

TURISME ACCESSIBLE

GEOPARC ORÍGENS

TERRITORI DE CONGOSTOS

REONEIXEMENT PER ALS PARCS NATURALS DE LLEIDA

EL PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU

EL PARC NATURAL DEL CADÍ-MOIXERÓ

RESERVA NACIONAL DE CAÇA DE BOUMORT
I LA BRAMA DEL CÉRVOL

LA VAL D'ARAN, RESERVA DE LA BIOSFERA

ESTANY D'IVARS I VILA-SANA, 20 ANYS DE LA RECUPERACIÓ

LLEIDA, DESTINACIÓ ECOTURÍSTICA

L'ESPECTACLE DE LA FLORACIÓ A LES TERRES DE LLEIDA

13 · AVENTURA. TURISME ACTIU. LLEIDA EN TRES DIMENSIONS

L'ATracció PEL RÀFTING I ALTRES ESPORTS D'AVENTURA

L'ATRACTIU DE LA PESCA

PARADÍS ORNITOLÒGIC

SENDERISME

CICLOTURISME

ESCALADA, VIES FERRADES I ESPELEOLOGIA

MOTURISME

L'AVENTURA ÉS TAMBÉ AL CEL

ESQUÍ, RAQUETES I DIVERSIÓ

ESTACIONS MÉS ENLLÀ DE L'HIVERN

17 · CULTURA I PATRIMONI

LLEIDA UNIVERSAL

LA JOIA ROMÀNICA DE LA VALL DE BOÍ

FALLES: UNA DANSA DE FOC I TRADICIÓ AL COR DEL PIRINEU

PINTURES RUPESTRES, UNA FINESTRA
AL PASSAT DE LA HUMANITAT

PEDRA SECA: ARQUITECTURA ANCESTRAL
QUE MODELA PAISATGES

REONEIXEMENT DE LA UNESCO A L'OFICI DELS RAIERS

EL TOC DE CAMPANA, A LA LLISTA DEL PATRIMONI CULTURAL
IMMATERIAL DE LA HUMANITAT

NOVES CANDIDATURES

EL CAMÍ DE SANT JAUME

EL CAMÍ IGNASIÀ

ELS FARS DE PONENT

EL TURÓ DE LA SEU VELLA

EL NOU MUSEU MORERA

UN PASSEIG PEL MUSEU DE LLEIDA

VILARS D'ARBECA

CASTELLS DE PONENT

CASTELLS DE FRONTERA AL PALLARS JUSSÀ

LA CATEDRAL ROMÀNICA DE LA SEU D'URGELL

ROMÀNIC AL PALLARS SOBIRÀ

VALLBONA I ELS MONESTIRS DEL CISTER

EL BARROC DE RINER

NATURA I ART SE CELEBREN AL POBLE DE SAURÍ

LES CLAUS DE LES ESGLÉSIES DE LA CERDANYA

L'ENCANT DE L'ANTIC COMERÇ

AMB ELS PEUS A LA MEMÒRIA HISTÒRICA

UN MUSEU DE VESTITS DE PAPER

UNA LLAR DE LA CULTURA PAGESA AL PIRINEU

ESPAI CASA CERDÀ, UNA CASA PAIRAL DEL SEGLE XVIII

AUTÈNTICS PASTORS DE MUNTANYA

MÚSICA A LLOCS SORPRENENTS DE LLEIDA

ELS MUSEUS DE L'AIGUA

EXPRESSIÓ TEATRAL EN CARRERS I PLACES

MURALS QUE EMBELLEIXEN POBLES

L'ENCANT DELS POBLES

25 · GASTRONOMIA I PRODUCTES DE LA TERRA

CATALUNYA, REGIÓ MUNDIAL DE LA GASTRONOMIA

OLEOTURISME DE LLEIDA, EL GUST DE LA TERRA

RUTA DEL VI

REONEIXEMENTS INTERNACIONALS

PRODUCTES AMB SEGELL DE QUALITAT

CERVESA, FORMATGES I EMBOTITS DE PRIMERA QUALITAT

PALLARS GASTRONÒMIC

28 · TURISME EN FAMILIA

EQUIPAMENTS AMB SEGELL DE TURISME FAMILIAR

30 · LLEIDA, CONSCIÈNCIA ACCESIBLE

PISTES PER A TOTHOM

31 · VIATJAR-HI, MOURE-S'HI I FER NIT

NATURA I PAISATGE

El cim més alt de Catalunya, la Pica d'Estats, i l'espai natural protegit més gran, el Parc Natural de l'Alt Pirineu, són als Pirineus de Lleida, on també hi trobem l'únic parc nacional en territori català, el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Només al Pirineu, més de 120.000 hectàrees del seu territori són espai natural protegit. El Parc Natural del Cadí-Moixeró, el Parc Natural de l'Alt Pirineu i l'Estany d'Ivars i Vila-sana són llocs molt atractius per a l'observació de fauna i flora i per seguir rutes de passeig i activitats d'aprenentatge sobre natura.

La preservació de la seva vintena d'espais naturals protegits és prioritat del Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida, així com el compromís de créixer de manera sostenible; per això va promoure i ha aconseguit la certificació de Biosphere Gold Destination, que audita i assessora en el compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) fixats per l'ONU a l'agenda 2030.

La designació de Geoparc Mundial de la UNESCO reconeix la riquesa geològica i paleontològica, el patrimoni natural, històric i cultural de la Conca de Tremp-Montsec, que comprèn 19 municipis de quatre comarques.

Lleida és terra de congostos. Els de Mu, Collegats i Mont-rebei concentren una fauna i flora particulars i vies d'escalada molt preuades. I el paisatge de la pedra seca, construccions al camp en què no s'utilitza més que pedres encaixades en parets, cabanes, petits murs que fan de marge, també pren avui, en temps de sostenibilitat, una important revaloració que és motiu, a més, de descoberta del territori. Fins i tot la floració dels arbres fruiters ha esdevingut espectacle per a aquesta descoberta de pobles de la plana de Lleida; el seu paisatge, ara, condueix una mirada plaent, de calma, d'estima per una terra generosament fèrtil i propera.

AVENTURA I TURISME ACTIU

Terra, aigua i aire. El Pirineu i les Terres de Lleida són un gran destí de turisme actiu. Senderisme, pesca, cicloturisme, moturisme, escalada, espeleologia, rutes en vies ferrades i vol en globus, parapent, ultralleuger i altres moltes modalitats, sols o acompanyats, poden practicar-se durant tot l'any. Amb excepcions, com l'exercici de la pesca, per al qual cal tenir en compte els temps de veda.

A l'hivern, el Pirineu de Lleida disposa de més 500 quilòmetres de superfície esquiable. Esquí alpí i nòrdic, snowboard i altres activitats sobre la neu donen pas a la primavera i l'estiu a un gran ventall d'activitats esportives, com el ciclisme de muntanya o el trekking, sobre els mateixos espais de muntanya envoltats d'un paisatge per contemplar en qualsevol època de l'any.

CULTURA I PATRIMONI

La festa de les falles, que dona la benvinguda a l'estiu amb l'encesa de troncs amb foc i que és Patrimoni Immaterial de la Humanitat, dona el tret de sortida als Pirineus de Lleida a les celebracions populars a tots els seus petits pobles. També de moltes de les activitats culturals que més visitants rebran.

Festivals de música en viu, com el de Música Antiga dels Pirineus, o els que tenen lloc en castells, el Dansàneu o la Fira del Teatre a Tàrrrega i de Titelles a Lleida, són part de l'oferta cultural d'espectacles en viu per tot el territori. Els 231 municipis de la demarcació lleidatana guarden alguna forma de tresor, sigui patrimoni arquitectònic, vestigis que expliquen el nostre passat, propostes culinàries que ens connecten amb els productes autòctons i manifestacions artístiques que, amb música, dansa o belles arts, ens parlen de maneres ancestrals de viure, costums, idearis per despertar esperit crític per al progrés de la humanitat.

Els vestigis rupestres del Cogul, el barroc de Riner, els Castells de Ponent, els monestirs del Cister, el Camí de Sant Jaume o la Ruta dels Fars de Ponent són pàgines d'un llibre d'Història on hi podem posar els nostres peus i escoltar els guies que ens fan proper el passat.

La fortalesa defensiva dels Vilars d'Arbeca, a les Garrigues, és considerada única al món ibèric. Al petit poble de Saurí, al Pallars Sobirà, s'han recuperat frescos de la seva església de Sant Víctor, una intervenció artística que esdevé reclam per descobrir l'entorn natural del temple. A la Seu d'Urgell hi trobem l'única catedral romànica de Catalunya, i a la Cerdanya, dues rutes porten a visitar vuit esglésies de la comarca. També són 8 les esglésies, més una ermita, romàniques, les joies de l'Alta Ribagorça que van ser declarades

per la UNESCO Patrimoni de la Humanitat. Al poble de Son, a la comarca veïna del Pallars Sobirà, hi ha un espai dedicat a l'art romànic, i al Pallars Jussà, al nucli de Salàs, la recuperació d'antigues botigues rememora el petit comerç de proximitat de principis del segle passat.

A la ciutat de Lleida, un passeig pels seus museus ens porta a descobrir l'art des de la Prehistòria i ens passeja per diferents estils artístics. El Museu Morera i el Museu Diocesà i Comarcal de Lleida, el Turó de la Seu Vell i l'església de Sant Llorenç són prescripcions de visita cabdals a la capital lleidatana. I la del castell de Gardeny també, si volem conèixer la vida dels templers a l'edat mitjana, o l'Espai Macià, per conèixer tot sobre el qui va ser president de la Generalitat de Catalunya, en una comarca, les Garrigues, plena d'oliveres que ostenten una DO que figura entre les millors del món.

Pobles amb encant, com Montsonís, a la Noguera; Taüll a l'Alta Ribagorça i Arties a La Val d'Aran, i amb visites a fer que esdevenen veritables sorpreses, com el Museu de Vestits de Paper, a Mollerussa, les pintures murals als carrers i places de Penelles i altres nuclis propers; l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu, a Esterri d'Àneu i l'Ecomuseu dels pastors, a Llessui; el Museu Hidroelèctric de Capdella, a la Vall Fosca són atractius de les viles lleidatanes que ens recorden que som on som perquè venim d'on venim.

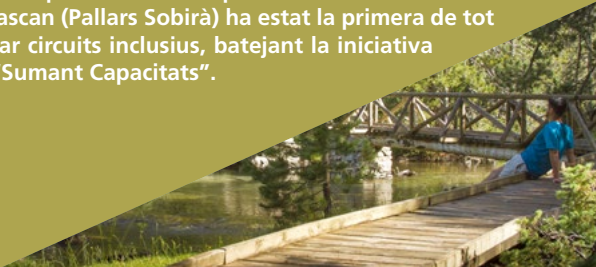
GASTRONOMIA I PRODUCTES DE LA TERRA

La gastronomia lleidatana es distingeix per la seva àmplia gamma de productes autòctons ben situats a escala mundial. Les denominacions d'origen pròpies de l'oli d'oliva de les Garrigues, el vi Costers del Segre, la Pera de Lleida, la Vedella del Pirineu i el Torró d'Agramunt són les més destacades, però moltes comarques dediquen en diferents temporades campanyes de promoció d'especialitats de productes de la terra o elaboracions pròpies. A la demarcació, tres restaurants tenen estrelles Michelin.

LLEIDA ACCESSIBLE

El Pirineu i les Terres de Lleida disposen d'un centenar d'establiments i equipaments adaptats a persones amb dificultats de mobilitat o necessitats especials. La majoria són a les comarques de muntanya i a la ciutat de Lleida. Són hotels, empreses d'esports d'aventura, equipaments de transports, rutes i espais naturals, museus, centres culturals i estacions d'esquí.

Baqueira Beret (Val d'Aran) i Boí Taüll (Alta Ribagorça) faciliten l'experiència a la neu a persones amb especials dificultats de mobilitat i l'estació de Tavascan (Pallars Sobirà) ha estat la primera de tot l'Estat a preparar circuits inclusius, batejant la iniciativa amb l'eslògan "Sumant Capacitats".

MÉS DE 30 ANYS D'ARA LLEIDA. PREMI " PICA D'ESTATS"

Amb 35 edicions convocades, el Premi Internacional Pica d'Estats és un referent del periodisme turístic d'àmbit estatal i internacional, tant per l'alt nombre de treballs que s'hi presenten com per la qualitat dels seus reportatges i pel prestigi dels membres del jurat. És una iniciativa històrica del Patronat de Turisme de la Diputació adreçada a autors de treballs periodístics publicats en qualsevol suport (premsa escrita, ràdio, televisió i mitjans digitals) i produïts en qualsevol idioma que tinguin com a prioritat la difusió turística de la realitat de les comarques de Lleida.

La 35a edició del premi té una dotació econòmica de 48.000 €, distribuïts en 8 categories. El guardó va adreçat als professionals de la informació i la comunicació que han publicat o emès treballs periodístics en qualsevol gènere, extensió i format possibles sobre els atractius turístics del Pirineu i les Terres de Lleida.

Més informació:
Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida - www.aralleida.cat

TURISME EN FAMÍLIA

El Pirineu i les Terres de Lleida són una destinació ideal per passar unes vacances familiars. El caràcter familiar i de proximitat caracteritzen el tarannà dels establiments turístics de Lleida. Petits allotjaments rurals i càmpings integrats en entorns de natura accessibles posen a l'abast de les famílies amb nens moltes activitats d'esbarjo. Tres destinacions acreditades amb la marca "Natura i Muntanya en Família" per l'Agència Catalana de Turisme: La Vall de Boí (Alta Ribagorça), Les Valls d'Àneu i Pirineus-Noguera Pallaresa (Pallars Sobirà) amb una trentena d'empreses del territori.

Diversos equipaments que organitzen propostes de turisme a la demarcació de Lleida ostenten el segell de Turisme Familiar de l'Agència Catalana de Turisme. El tenen, per exemple, el Parc Astronòmic del Montsec, a la Noguera, o el Zoo del Pirineu, al Solsonès. La proposta de passeig del Tren dels Llacs entre Lleida i la Pobla de Segur i la visita a la Casa de l'Os Bru, al poble d'Isil, són només alguns dels al·licients per als més petits de casa.

VIATJAR-HI, MOURE-S'HI I FER-HI NIT

A les 13 comarques de la demarcació de Lleida s'hi pot arribar amb cotxe propi o de lloguer, o en transport públic, autobús o tren de gran velocitat, des de Barcelona i Saragossa/Madrid. Lleida ciutat, la capital de la demarcació, és a 156 quilòmetres per carretera de la ciutat de Barcelona.

El Pirineu i les Terres de Lleida disposen de més de 88.000 places d'allotjament. Destaquen els 418 hotels amb 19.470 places, les 695 cases de turisme rural amb 5.193 places i els 63 càmpings amb 22.749 places, de les quals més de 4.500 són de bungalows.

LLEIDA, EN TOTA LA SEVA DIMENSIÓ

PRESENTACIÓ

Lleida és una de les quatre demarcacions en què es divideix Catalunya. La trobem a l'extrem més al nord-oest, limitant a l'oest i al sud amb Aragó, al sud amb Tarragona i a l'est amb Barcelona. Al nord ho fa amb França i Andorra, i al nord-est, amb Girona. Les seves tretze comarques s'expandeixen sobre tres àmbits geogràfics identificats amb tres marques turístiques: Terres de Lleida, que aplega les comarques de la plana lleidatana; Pirineus, la Lleida que abraça la serralada que fa frontera amb França i Andorra, i la Val d'Aran, que té l'accés més còmode de comunicació per terra des de Lleida amb el territori francès.

A la capital de la demarcació, la ciutat de Lleida, hi arriba el tren d'alta velocitat. Des de Barcelona, en 1 hora i 5 minuts, i des de Madrid, en 2 hores i 10 minuts. I des de la capital lleidatana, un tren connecta també amb el Pirineu, amb arribada a la Pobla de Segur. Des de l'Aeroport de Lleida-Alguaire operen vols els caps de setmana durant tot l'any a Palma i, durant la temporada d'estiu, a Menorca i Eivissa. I Lleida encara disposa d'un altre aeroport, el d'Andorra-la Seu d'Urgell, amb vols a Palma i Madrid.

TREBALLEM PERQUÈ LLEIDA SIGUI EL MILLOR LLOC PER VIURE-HI ARA I EN EL FUTUR

El Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida treballa perquè Lleida sigui el millor lloc per viure-hi ara i en el futur. Aquest és el Propòsit de l'organisme, que referma el compromís amb un model turístic que millori l'entorn, la qualitat de vida de la població local i fomenti el progrés del territori. El Propòsit remarca també aspectes com el foment de l'orgull i la identitat pròpia, la importància de l'autenticitat del Pirineu i les Terres de Lleida i la rellevància que té la preservació de la manera de viure i veure la vida de la demarcació. Tota aquesta feina es du a terme per cuidar la nostra terra i la població local, perquè una terra cuidada és una terra que ens cuida

BIOSPHERE GOLD DESTINATION

Lleida ha esdevingut en els darrers anys una destinació turística destacada per als qui volen fer activitats de natura i aventura i gaudir de vivències selectes en tota la demarcació.

Una destinació que mostra amb orgull el seu entorn natural, al mateix temps que vetlla per la vida als seus pobles i pel gaudi de la visita i les activitats dels qui hi arriben de fora, una aposta per l'equilibri sostenible, pel qual va rebre l'any 2024 la certificació Biosphere Gold Destination, com a destinació turística responsable i sostenible. Aquesta certificació, impulsada pel Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida, fa visible l'aposta del territori per un model de turisme responsable, ambientalment sostenible, socialment inclusiu i universalment accessible.

A Lleida hi trobem l'únic parc nacional de Catalunya, el d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, i dos parcs naturals, el del Cadí-Moixeró i el de l'Alt Pirineu, on s'aixeca la muntanya més alta de Catalunya, la Pica d'Estats. El conjunt del territori destaca per la seva diversitat, amb 21 espais d'interès natural situats entre les comarques de la plana i el Pirineu.

Llacs, estanys i rius enriqueixen el paisatge del Pirineu de Lleida. La neu vesteix d'activitat hivernal les seves muntanyes —hi ha onze estacions d'esquí— i l'aigua alimenta els aqüífers, la flora i la fauna i obre moltes possibilitats d'interacció amb l'entorn natural. Es pot baixar en barca de ràfting pel riu Noguera Pallaresa, que és també escenari de competicions internacionals, pel Segre al seu pas per l'Alt Urgell i a les instal·lacions del Parc Olímpic del Segre de la Seu d'Urgell. En altres rius, com la Noguera Ribagorçana i la Garona, a la Val d'Aran, també s'hi fan activitats de turisme actiu. Lleida és referent per als qui volen viure l'experiència dels esports en aigües braves, el muntanyisme, l'escalada, el parapent, el cicloturisme o la BTT, amb una afavorida aposta pel turisme en família.

ADN LLEIDA

El territori lleidatà abasta una gran oferta d'espais naturals per moure's a l'aire lliure amb tranquil·litat, en parella, en família o en grup. Tota la dimensió natural del territori de Lleida enriqueix encara més els nombrosos elements culturals dels seus pobles i ciutats i la seva gastronomia, que són els altres grans atractius de les terres lleidatanes. Vuit esglésies i una ermita romàniques de la vall de Boí, a l'Alta Ribagorça, han projectat internacionalment el seu valor artístic amb el reconeixement de Patrimoni de la Humanitat. La catedral romànica de la Seu d'Urgell i la Seu Vella de Lleida, l'edifici romanicogòtic de transició que domina la ciutat des del turó del mateix nom, són altres béns culturals que enalteixen les visites a la demarcació i que opten també al reconeixement mundial. Els temples, petits o més grans, així com una àmplia varietat de vestigis de castells, ens narren la seva història en primera persona, al mateix temps que són l'escenari de concerts de música en viu que fan intensament agradable la visita. Pobles i ciutats de Lleida tenen en la cuina i els gustos autòctons un gran reclame de visita. Els 231 municipis de la demarcació, oberts i singulars totes les estacions de l'any, preparen plats que salvaguarden la seva història, perquè es vinculen a tradicions i festes que es presten al gaudi i l'esbarjo dels visitants. Bolets de muntanya, oli i vins de plana i d'altura, formatges, embotits i licors elaborats en obradors autèntics de pobles petits conviden a descobrir un territori amb una rica gastronomia. Lleida també té tres restaurants amb estrella Michelin. Dolços típics i pans cèlebres són amfitrions d'honor de les Terres de Lleida. I veure florir els arbres fruiters i madurar els camps de cereals ens mostra una forma de vida i uns valors que Lleida no deixa perdre. Allotjaments de turisme rural, hotels, càmpings i refugis de muntanya són llocs d'acollida a les comarques de Lleida, per viure-hi una experiència d'emoció natural, esportiva, alimentària, tranquil·la i suggeridora. Un ventall tan ampli de possibilitats d'interacció amb la demarcació de Lleida permet treballar amb una extensa oferta d'activitats durant les quatre estacions de l'any i situar el turisme com un motor econòmic del territori. Aire, espai, natura, una Lleida per expandir-nos i respirar llibertat ha esdevingut aliada de la nostra salut. Poseu els peus en terres lleidatanes i començareu a sentir més benestar.

Més informació:

Departament de Premsa del Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida

Telèfons: 973 24 54 08 / 627 986 522

Correu electrònic: xrodriguez@diputaciolleida.cat

Web: aralleida.cat

FOTO: Parc Natural del Cadí-Moixeró. Alt Urgell. Núria Costa

TRENTA-SIS ANYS DE PROMOCIÓ TURÍSTICA

El 18 de juliol de 1989, al peu de l'estany Gento i a 2.141 m d'altitud, se signava l'acord de creació del Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida. Ara Lleida ha estat la marca, el segell de promoció del turisme a la demarcació al llarg de tots aquests anys i un compromís amb els valors d'un territori de plana i de cims, de boscos i prats, fruites de regadiu i de secà i una agricultura i una ramaderia cada any més sostenibles.

Cada hivern, la neu obre les portes del Pirineu de Lleida als esquiadors, que la resta de l'any es transformen en ciclistes, senderistes, motoristes i turistes que cerquen la calma i la natura a les muntanyes i a les valls. I a la plana, a les Terres de Lleida, el paisatge que inspira les millors fotografies és també espai d'oci i esbarjo i descoberta d'una fauna i flora excepcionals. Els pobles de Lleida i la seva capital han anat situant-se al mapa dels turistes, gràcies a reconeixements mundials del seu art, arquitectura, gastronomia i patrimoni natural.

REPORTATGES D'ALTURA

En paral·lel a la fidel i molt il·lusionada presència de la marca Ara Lleida a les fires de turisme nacionals i internacionals, una iniciativa que ha catapultat la promoció dels pobles de Lleida ha estat el premi periodístic Pica d'Estats. La convocatòria, de caràcter anual, està oberta a treballs de premsa, ràdio,

televisió i mitjans digitals i ha esdevingut un referent entre els premis a obres de periodistes en l'àmbit turístic. Més de 500 mitjans de comunicació d'arreu del món hi han enviat reportatges, i s'han guardonat més de 270 periodistes i fotògrafs. El jurat del certamen l'integren reconeguts professionals del món de la comunicació, presidits pel degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya.

TOT EL QUE BUSQUES ÉS A L'INTERIOR

En col·laboració amb els diversos agents del territori, el Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida ha estat un dels artífexs de pes en l'impuls del progrés local i referent com un dels motors econòmics de les comarques lleidatanes. L'organisme posa el focus de la gestió del potencial turístic de Lleida en la qualitat d'un turisme basat en la responsabilitat i la sostenibilitat, davant d'una demanda cada cop més exigent en qualsevol dels àmbits, sigui el de patrimoni natural i monumental, en el terreny gastronòmic o en el de la cultura. Les campanyes més recents del Patronat, amb el lema «Lleida, tot el que busques és a l'interior», posen en relleu la singularitat, la diversitat i la personalitat pròpies del Pirineu i les Terres de Lleida.

Més informació:
Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida – aralleida.cat

NATURA I PAISATGE. PRESENT I FUTUR SOSTENIBLES

L'ATRACTIU DEL PARC NACIONAL

El Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici és la gran destinació del Pirineu, l'enclavament per respirar la muntanya en el seu estat més pur i sentir el llenguatge de la natura. L'aigua —de rierols i salts que van a parar als seus 200 estanys—, el vent, el vol i el cant dels ocells o fins i tot el so de les petjades dels animals que hi habiten ens conviden a viure una experiència única. A més a més, la poca contaminació acústica li ha fet merèixer des de l'any 2019 la certificació de zona d'especial protecció de qualitat acústica (ZEPQA). Aquesta certificació garanteix sentir al parc els sons naturals i, gràcies a això, promoure valors culturals, científics, paisatgístics o naturals associats, per preservar l'entorn on l'economia tradicional de la zona, els conreus i les pastures participen de la cura del territori. És la zona més gran de Catalunya reconeguda per aquesta qualitat acústica.

Fou declarat parc nacional el 21 d'octubre de 1955. El parc nacional i la seva àrea perifèrica abracen deu municipis: Alt Àneu, la Guingueta d'Àneu, Esterrí d'Àneu, Espot, Sort, la Torre de Capdella, la Vall de Boí, Vilaller, Vielha e Mijaran i Naut Aran. La protecció que atorga el segell de ZEPQA implica un pla d'actuacions per conservar l'ambient i millorar-lo, així com promoure activitats de sensibilització, educació ambiental, turisme sostenible i limitació de nivells sonors, que no poden superar els 50 decibels de 8 a 21 hores i els 40 entre les 21 i les 8 hores.

La calma del parc nacional s'acompanya d'una qualitat lumínica del cel, que també ha merescut un altre reconeixement internacional. L'any 2018 va rebre la certificació de Reserva i Destinació Turística Starlight per l'excel·lent visió nocturna dels astres. Això ha donat un gran impuls al turisme astronòmic i ha permès dur a terme activitats divulgatives sobre aquest recurs natural. És el primer parc català que rep aquesta distinció per part de la Fundació Starlight i un dels primers de l'Estat a obtenir-la.

Aigüestortes té una superfície de 14.199 ha, més 26.733 ha de la zona perifèrica que abasten quatre comarques: el Pallars Sobirà, el Pallars Jussà, l'Alta Ribagorça i la Val d'Aran. El parc s'erigeix en exemple de protecció i conservació del patrimoni natural i cultural del Pirineu, al mateix temps que és motor i ambaixador de la seva demografia i economia. La riquesa de la flora i la fauna que conté li atorga un valor genuí com a hàbitat natural de muntanya. Va ser el primer parc de l'Estat a rebre la certificació Q de qualitat turística, l'any 2006, i ostenta altres reconeixements com les certificacions ambientals EMAS i ISO 14001.

Dos accessos principals, des de les poblacions d'Espot i Boí, disposen de cases del parc com a punts de benvinguda a l'espai natural i proporcionen informació per gaudir al màxim i amb seguretat de tot el que ofereix. Es recomanen principalment algunes excursions per iniciar-se en el coneixement del parc, com el camí dels Enamorats, la Roca de la Cremada, l'estany Llong o el tomb a l'estany de Sant Maurici pel mirador i Amitges. Guies professionals poden acompanyar la descoberta, que també es pot experimentar per lliure en aquest enclavament pirinenc excepcional on, entre altres vivències, és possible observar fenòmens glacials com les valls en forma d'U i els estanys naturals. El paisatge inclou prats alpins i tarteres, i les parets més baixes de la zona estan cobertes per boscos d'avets i pins. Alguns dels cims del parc tenen altituds properes als 3.000 m.

Als pobles de Senet i Llessui també hi ha centres d'informació del parc, que, a més de les nombroses rutes que s'hi poden seguir, organitzen moltes activitats per a totes les edats durant tot l'any, amb la possibilitat de consultar-les i inscriure-s'hi a través del seu web. També a l'estació superior del telefèric de l'estany Gento hi ha un petit centre d'informació obert els mesos d'estiu, mentre funciona el telefèric. Des d'aquest centre es poden fer sortides guiades.

FOTO: Parc Nacional d'Aigüestortes. Oriol Clavera

TURISME ACCESSIBLE

El Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici ha fet un esforç perquè totes les persones puguin gaudir del parc. S'hi han habilitat diversos recorreguts accessibles, que permeten a les persones amb mobilitat reduïda conèixer i gaudir dels llocs més emblemàtics del parc nacional, com l'altiplà d'Aigüestortes i l'estany de Sant Maurici. Per a això, s'han construït unes passarel·les de fusta, integrades en l'entorn del parc, per les quals poden transitar perfectament persones en cadira de rodes, amb croses o altres dificultats per desplaçar-se, o persones invidents.

Més informació:

Casa del Parc Nacional de Boí (seu administrativa)

Casa del Parc Nacional d'Espot

parcsnaturals.gencat.cat/ca/xarxa-de-parcs/aiguestortes/inici/index.html

GEOPARC ORÍGENS

La riquesa geològica i paleontològica i el patrimoni natural, històric i cultural de la Conca de Tremp-Montsec van merèixer l'any 2018 la designació de la zona com a geoparc mundial de la UNESCO. L'espai reconegut comprèn dinou municipis de les comarques del Pallars Jussà, la Noguera, el Pallars Sobirà i l'Alt Urgell.

Orígens és el nom que rep aquest Geoparc. La seva visita és un sorprenent viatge enrere fins a la formació de l'univers, de la Terra i del Pirineu, seguint el rastre dels últims dinosaures, però també de l'evolució dels humans i la formació de noves formes de vida. Amb aquesta experiència de visita es promouen alhora activitats educatives vinculades a la geologia, la paleontologia, la història i la hidroelectricitat. La proposta és per a totes les edats, a través de la interacció amb escoles, instituts i universitats, així com visitants particulars o grups d'amics.

El Geoparc disposa de tres seus, totes situades a Tremp: la seu científica, al Centre de Suport Territorial Pirineus, de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC); la seu administrativa, ubicada a l'Ajuntament de Tremp, i el centre de visitants, l'Epicentre, que és el punt de partida per a la visita als vestigis naturals i també és un punt d'informació sobre totes les activitats a l'entorn més proper i de descoberta dels seus productes d'alimentació locals, les seves festes i tradicions, els museus i moltes rutes que es poden seguir.

Més informació:

Orígens UNESCO Global Geopark

Plaça de la Creu, 1 – 25620 Tremp (Lleida)

geoparcorigens.cat

TERRITORI DE CONGOSTOS

Tres congostos, el de Mu (Alòs de Balaguer), Collegats (Baix Pallars, la Pobla de Segur i Conca de Dalt) i Mont-rebei (Àger i Sant Esteve de la Sarga), donen rostre a una sublim oferta de flora, fauna, rutes i vies d'escalada que contribueix a posicionar encara més amunt l'atractiu natural de Lleida.

A uns 2 km a l'oest de la població d'Alòs de Balaguer, a la comarca de la Noguera, hi ha el congost de Mu, poc abans que el riu Segre barregi les seves aigües amb les de la Noguera Pallaresa. És un espai d'interès natural i reserva de fauna salvatge amb un singular pas d'aigua entre muntanyes, en un paisatge impressionant de roques verticals. Corriols, passarel·les a la roca i un pont penjant permeten endinsar-se en una emocionant experiència naturalista.

Continuant cap al nord i apropant-nos més al Pirineu, entre les comarques de la Noguera i el Pallars Jussà localitzem el congost de Mont-rebei. Aquest espai entre Aragó i Catalunya és una espectacular formació del Prepirineu català que talla de nord a sud la serra del Montsec. Són unes 600 ha de pro-

FOTO: Mont-rebei. Ricardo Giancola

pietat que l'any 1999 la Fundació Catalunya-La Pedrera, com a mecenes del territori, va adquirir per preservar-ne els valors naturals i paisatgístics. Bona part d'aquesta extensió s'inscriu en l'Espai Natural Protegit de la Serra del Montsec i en la Reserva Natural Parcial del Congost de Mont-rebei. Des del 2005, el congost és considerat també refugi de fauna salvatge. No el travessa cap carretera, ferrocarril ni línia elèctrica. Només hi passa un camí de ferradura parcialment excavat a la roca, un pas que permet una experiència privilegiada i emocionant entre parets de més de 500 m de caiguda vertical. S'hi poden veure fàcilment plantes com l'orella d'os i la corona de rei, i rapinyaires com el trençalòs, l'àliga daurada o el voltor comú, però també llúdrigues. Rouredes, alzines, boixedes i brolles formen la seva emblemàtica vegetació, i coves i avencs a la roca augmenten encara més l'encant d'aquest indret.

I al camí que transcorre entre les comarques del Pallars Jussà i el Pallars Sobirà, el congost de Collegats és una de les altres joies esculpides en les muntanyes de Lleida. És una estreta esclatxa de 5 km de longitud oberta entre altes parets de roca, per on el riu Noguera Pallaresa s'obre pas cap al sud. En aquestes parets, l'aigua ha creat formes en la pedra que recorden molt les ondulacions en l'obra de l'arquitecte Antoni Gaudí. Sempre sura la possible inspiració del geni en el congost pallarès, que forma part de l'Espai Natural Protegit de Collegats-Queralt, dins del Pla d'espais d'interès natural (PEIN) i de la Xarxa Natura 2000.

RECONeixEMENT PER ALS PARCS NATURALS DE LLEIDA

L'any 2023 va suposar una doble celebració per al Parc Natural de l'Alt Pirineu i per al Parc Natural del Cadí-Moixeró. A més de celebrar el 20è i el 40è aniversari, respectivament, consolidant-se com dos dels grans atractius naturals de les comarques lleidatanes de muntanya, els dos parcs pirinencs van rebre el novembre de 2023 la Carta Europea de Turisme Sostenible, certificació que acredita el compromís per part dels espais naturals protegits d'aplicar els principis del turisme sostenible.

La Carta Europea de Turisme Sostenible és una eina pràctica de gestió atorgada per l'Europarc Federation que permet a les àrees protegides que han estat certificades desenvolupar i implementar estratègies de turisme sostenible, per beneficiar així la natura i les persones, a més de les economies locals.

EL PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU

Una vintena d'espècies de flora amenaçades d'extinció o difícils de trobar en altres llocs del món tenen el seu hàbitat al Parc Natural de l'Alt Pirineu. És la llar també de 284 varietats de vertebrats. Té una gran diversitat orogràfica, amb pics tan emblemàtics com la Pica d'Estats, a 3.143 m d'altitud, que el fan el cim més alt de Catalunya, boscos de pins i avets, prats alpins i 144 llacs. Entre altres paratges destaca el de Certascan, l'estany glacial més extens de Catalunya. Paisatges de mitjana i alta muntanya de la serralada pirinenca que són l'enclavament d'uns 200 hàbitats diferents. Hi viuen isards, galls fers, perdius blanques, trençalossos, pardals d'ala blanca, llangardaixos pallaresos, tritons pirinencs i una important població d'aus carronyaires, entre moltes altres espècies. L'os bru també habita el Parc Natural de l'Alt Pirineu.

El trobem al centre del Pirineu català i és el parc natural més gran de Catalunya. Les seves 79.317,21 ha representen un terç de l'extensió de tots els

parcs naturals catalans junts. Va ser creat l'any 2003 i al seu territori hi trobem quinze municipis de les comarques del Pallars Sobirà i l'Alt Urgell: Alt Àneu, la Guingueta d'Àneu, Esterrí d'Àneu, Alins, Llavorsí, Esterrí de Cardós, Lladorre, Tírvia, Vall de Cardós, Farrera, Rialp, Soriguera, Sort, les Valls de Valira i Montferrer i Castellbò. La vida als seus pobles, les seves festes i tradicions i la cura d'hortos i prats que els envolten, amb ramats extensius de vaques, ovelles, cabres i cavalls, donen al parc natural un encant especial, perquè afegeixen atractiu a la visita, que pot compaginar la interacció amb la gent dels pobles, molts d'ells productors agroalimentaris, amb les sortides a la natura, amb passejades a peu, en bicicleta de muntanya, a cavall, o acompanyats en un vehicle tot terreny per guies locals. A l'hivern, l'esquí, alpi i de muntanya, també té recorreguts enmig dels paisatges del parc.

Més informació:

Parc Natural de l'Alt Pirineu – parcsnaturals.gencat.cat/ca/xarxa-de-parcs/alt-pirineu/inici/

EL PARC NATURAL DEL CADÍ-MOIXERÓ

Continuant el recorregut pirinenc cap a l'oest, entrem al Parc Natural del Cadí-Moixeró. Són 41.342 ha sobre disset municipis de les comarques de l'Alt Urgell, el Berguedà i la Cerdanya: Alàs i Cerc, Alp, Bagà, Bellver de Cerdanya, Castellar de n'Hug, Cava, Das, Gisclareny, Gósol, Guardiola de Berguedà, Josa i Tuixent, la Vansa i Fórnols, Montellà i Martinet, Riu de Cerdanya, Saldes, Urús i Vallcebre.

La protecció de la serra del Cadí va motivar la creació d'aquest parc natural l'any 1983 i, segons la Directiva d'Aus i la Directiva d'Hàbitats de la Unió Europea, és l'àrea protegida de Catalunya amb el nombre més gran d'hàbitats i espècies d'interès europeu, gairebé un centenar.

Dues grans serres connectades pel coll de Tancalporta integren una trentena de quilòmetres de muntanya entre les conques dels rius Segre i Llobregat. El Pedraforca, amb 2.506 m d'altitud, és el seu cim més conegut i és freqüentat per alpinistes i escaladors.

Més informació:

Parc Natural del Cadí-Moixeró – parcsnaturals.gencat.cat/ca/xarxa-de-parcs/cadi/inici/index.html

RESERVA NACIONAL DE CAÇA DE BOUMORT I LA BRAMA DEL CÉRVOL

I en el triangle on conflueixen els límits del Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i l'Alt Urgell, hi tenim les més de 13.000 ha d'extensió de la Reserva Nacional de Caça de Boumort. En els seus boscos de pinassa, pi roig i rouredes hi regna el cérvol. A Boumort s'hi concentra la població més gran del Pirineu d'aquest vertebrat, amb gairebé 700 exemplars. Isards, cabirols i daines, però també galls fers, senglars, picots negres, el mussol pirinenc i la becada, l'aufrany, l'àguila daurada, el falcó pelegrí o el duc acompanyen el cérvol en la seva vida diària. Des de mitjan setembre fins a mitjan octubre, la brama del cérvol delecta els visitants, que poden viure un captivador espectacle sonor. És el moment del zel dels mascles, que emeten el seu so gutural greu marcant territori per aparellar-se amb les femelles. És una experiència d'ecoturisme que es pot viu-

FOTO: Estany d'Ivars i Vila-sana. Pla d'Urgell. S. Iglesias

re als paratges de muntanya de l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, la Cerdanya, el Pallars Sobirà i la Val d'Aran, però amb una gran diferència: la reserva de Boumort és un lloc paradigmàtic per sentir la brama del cérvol. Diverses empreses autoritzades ofereixen acompanyament professional en excursions pensades per viure l'experiència sense interferir en el desenvolupament natural d'aquesta expressió animalística.

D'altra banda, la reserva s'ha convertit en el millor espai del Pirineu per observar el voltor negre, una espècie reintroduïda el 2006. Es dona la circumstància que la reserva ha esdevingut l'únic espai europeu on es reproduïxen les quatre espècies de voltors del continent (el voltor comú, el trencalòs, l'aufrany i el voltor negre), la qual cosa la converteix en una destinació força atractiva per als estudiosos i per als aficionats al turisme ornitològic en general.

Entre els carnívors que també viuen a Boumort destaquen la guineu, el teixó i la fagina, i és la zona de Catalunya amb més presència de trencalossos. Per tot plegat, l'any 1991 es va constituir la reserva, amb l'objectiu de protegir, promoure i aprofitar les espècies animals que hi viuen en estat salvatge i preservar-ne els ecosistemes.

I, sense deixar el Pallars Jussà, encara una altra singularitat com a zona de fauna. A la coneguda com a àrea de la Terreta, al municipi de Tremp, una sorprenent geologia és l'hàbitat de gairebé totes les espècies de voltor que es coneixen a Europa. La morfologia de les muntanyes del congost de Montrebei fa possible endinsar-s'hi i pujar escales fetes a la roca de les gegantines parets de la serra més occidental del Montsec. L'aigua, al fons del pas entre parets, ofereix una perspectiva encara més impressionant des d'un pont que hi penja per damunt.

I a la veïna Conca Dellà, animals, però de fa milions d'anys. Els nombrosos vestigis paleontològics que s'hi han trobat són objecte d'estudi internacional. Ous, petjades i restes òssies de dinosaures han convertit la zona en un museu a l'aire lliure que, en connexió amb el centre museístic de la Conca Dellà, a Isona, contextualitza totes les troballes, que són peces en el trencaclosques de l'evolució de la Terra.

Més informació:

Reserva Nacional de Caça de Boumort – agricultura.gencat.cat/ca/ambits/medi-natural/casa/terrenys-cinegetics/reserves-nacionals-casa/boumort/

LA VAL D'ARAN, RESERVA DE LA BIOSFERA

La Val d'Aran ha estat reconeguda el 2024 com a reserva de la biosfera de la UNESCO, una fita històrica en l'àmbit internacional que fa d'aquest territori un referent en l'impuls de bones pràctiques en el desenvolupament territorial, ambiental i socioeconòmic. Les reserves de la biosfera són territoris que tenen com a objectiu harmonitzar la conservació de la diversitat biològica i cultural i el desenvolupament econòmic i social a través de la relació de les persones amb la natura.

La Val d'Aran constitueix un lloc excepcional per a la conservació de la biodiversitat natural i de la diversitat cultural. És un dels territoris més singulars del Pirineu Oriental, gràcies a la seva cultura fronterera, la seva identitat cultural

i lingüística pròpia i la seva diversitat paisatgística i ecològica única. És també una de les zones més factibles de transició cap a un model més sostenible i un desenvolupament econòmic basat en els valors socioculturals i mediambientals. Un dels principals reptes del territori és aconseguir diversificar les seves capacitats i esdevenir un espai més resilient, ja que representa un lloc de demostració de mètodes de desenvolupament sostenible mitjançant la recerca, l'observació, la formació, l'educació i la sensibilització.

Més informació:

Foment Torisme Val d'Aran – visitvaldaran.com

ESTANY D'IVARS I VILA-SANA, 20 ANYS DE LA RECUPERACIÓ

L'Estany d'Ivars i Vila-sana és la història d'un aqüífer que, després de la seva dessecació, l'any 1951, va ser recuperat l'any 2005 i revalorat de tal manera que avui ha esdevingut lloc de parada a Europa de nombroses aus en el seu camí migratori. Hi arriben atretes per un ecosistema que és l'hàbitat de moltes altres espècies d'aus autòctones com ànecs, gavines, fredelugues, fotges i fins a més de 200 tipologies que s'hi poden veure en les diferents èpoques de l'any. L'estany és un mirall d'aigua de 126 ha, amb un perímetre d'uns 6 km. El Canal d'Urgell abasteix d'aigua el que ha esdevingut la principal zona humida de l'interior de Catalunya i al seu voltant es poden seguir itineraris naturals proveïts de miradors, aguaitis i plafons d'orientació i interpretació ambiental d'aquest privilegiat entorn. També hi ha habilitats dos punts d'informació sobre les activitats més enriquidores en aquest indret, com les passejades a peu o amb bicicleta.

Els programes d'activitats que organitzen els parcs i els espais naturals de Lleida despleguen propostes de turisme actiu als voltants que es poden fer durant l'any, adaptant l'oferta a les condicions climatològiques de cada moment i a la salvaguarda dels ecosistemes que fan del seu territori un espai vital per a espècies de fauna i flora. Les figures de protecció atorgades a aquests espais naturals de Lleida són les que garanteixen, de fet, que les activitats que s'hi duen a terme sempre estiguin en sintonia amb la preservació del medi, cosa que fa que aquests espais siguin extraordinaris.

Més informació:

Estany d'Ivars i Vila-sana – estanyivarsvilasana.cat

LLEIDA, DESTINACIÓ ECOTURÍSTICA

El Pla estratègic del Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida vol posicionar el territori com a destinació sostenible líder en turisme d'interior i de muntanya. Quatre pilars fonamentals, l'excel·lència, la responsabilitat, l'ecologia i la innovació, sustenten aquest propòsit i marquen les accions que el territori duu a terme per millorar el seu posicionament en l'àmbit turístic.

La consecució de la certificació Biosphere Gold Destination per al conjunt del territori de Lleida és un reconeixement del Global Sustainable Tourism Council (GSTC) i estableix per a les destinacions turístiques pautes i requisits que les orienten en el seu camí cap a la sostenibilitat. Haver obtingut aquesta certificació és la corroboració de l'alineació d'evolució de Lleida amb els disset objectius de desenvolupament sostenible de les Nacions Unides (ODS) i l'Acord

de París contra el Canvi Climàtic. Així, els valors vinculats a la sostenibilitat identifiquen ara les comarques del Pirineu i les Terres de Lleida sota la marca Ara Lleida, que inclou el territori i tota la seva varietat de productes, una oferta per gaudir durant tot l'any tant quantitativament com qualitativament. El repte del model de turisme sostenible pel qual Lleida aposta és equilibrar la qualitat amb la quantitat, una fita que implica el treball de desestacionalitzar i diversificar l'oferta turística per aconseguir un reequilibri territorial d'aquest reclam de visites. Innovar en el que ofereix cada destinació dins de la demarcació de Lleida ha de contribuir a assolir-ho.

Créixer econòmicament afavorint la creació i el manteniment de recursos per garantir la vida de la població local i la plena ocupació de la seva gent i que es faci preservant els valors culturals i la diversitat del seu patrimoni són les premisses de la planificació d'aquest nou model de gestió sostenible del turisme.

L'ESPECTACLE DE LA FLORACIÓ A LES TERRES DE LLEIDA

La floració d'arbres i plantes és el gran espectacle dels camps cada primavera. I diversos municipis de les comarques lleidatanes del Segrià, les Garrigues i l'Urgell, d'aquesta eufòria floral n'han fet un motiu de visita. Quan als seus

arbres de préssecs, nectarines, paraguaians i ametlles els surten les flors, els colors rosa, porpra i blanc de les plantacions s'erigeixen en reclam de mirades i passejades.

El municipi d'Aitona ha esdevingut en els darrers anys un lloc paradigmàtic d'aquest *fruiturisme*, una veritable immersió agrosensorial. El passeig entre arbres fruiters es complementa, a més, amb una visita al nucli antic del poble, entrant a la capella de Sant Gaietà, del segle XVI, i contemplant la façana barroca de l'església de Sant Antolí, de finals del segle XVIII. Són unes tres hores d'una vivència que combina diverses propostes. Aquesta iniciativa va merèixer l'any 2019 el premi de la Generalitat de Catalunya com a millor experiència turística, com una excel·lent idea d'apropament al món agrícola i descoberta de l'entorn natural i cultural d'Aitona.

Municipis del Segrià, com ara Albatàrrec, Alcarràs, la Granja d'Escarp, Montoliu, Seròs, Soses i Torres de Segre, i d'altres de les Garrigues i l'Urgell han engegat activitats similars obertes a tothom.

Més informació:

Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida – lafloracio.cat

FOTO: Aitona. Segrià. M. Trilla

AVENTURA. TURISME ACTIU. LLEIDA EN TRES DIMENSIONS

El Pirineu i les Terres de Lleida lideren l'oferta d'activitats de turisme actiu en totes les dimensions: aigua, terra i aire. I en les propostes als espais aquàtics, el descens de les aigües més braves, en barca de ràfting o en canoa és un referent a tot l'Estat.

La generositat dels recursos fluvials a les capçaleres de les valls pirinenques ha contribuït a omplir d'emoció els rius Segre, Noguera Pallaresa (fins a 50 km navegables), Valira i Noguera Ribagorçana, i la Garona a la Val d'Aran. Diverses modalitats esportives, com ara una passejada en barca sobre les aigües tranquil·les d'un embassament, esdevenen experiències d'immersió natural en l'entorn paisatgístic. Més de dues-centes empreses posen els seus tècnics en activitats d'oci a l'aire lliure al servei de la satisfacció de les experiències en rius, embassaments i canals amb seguretat i respectant tots els ecosistemes, que són, alhora, escenari d'esbarjo i activitat física i hàbitat de persones, flora i fauna autòctones.

Més informació:
Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida – esports.aralleida.com

FOTO: Ràfting, Noguera Pallaresa. I. Sebé

L'ATRACCIÓ PEL RÀFTING I ALTRES ESPORTS D'AVENTURA

El ràfting és l'aventura que aporta un nombre més elevat de serveis contractats d'activitats de turisme actiu a les comarques del Pirineu i les Terres de Lleida, amb quatre rius en excel·lents condicions per a la pràctica del ràfting, el rei dels esports d'aventura en aigües ràpides de riu. Lleida manté el seu lideratge en oferta d'activitats de turisme actiu.

La Noguera Pallaresa, que recorre el Pallars Sobirà i el Pallars Jussà, és el bressol del ràfting, una modalitat esportiva d'aventura molt sol·licitada per públic familiar i grups de totes les edats. També se'n fa al Parc Olímpic del Segre de la Seu d'Urgell; al riu Garona, a la Val d'Aran, i a la Noguera Ribagorçana, a l'Alta Ribagorça, sota el guiatge d'empreses especialitzades en esports d'aventura al riu.

A més de ràfting, altres esports que es practiquen en aquests rius són diverses modalitats de caiac i l'*hidrospeed*. I de l'aigua que esquiva les pedres i els revolts del riu a la que brolla de manera natural entre les roques muntanyoses, en barrancs, que són un altre atractiu per als qui aprecien els reptes d'aventura. En diversos enclavaments del Pirineu de Lleida, una sèrie de barrancs conviden a practicar-hi el descens, també guiats per tècnics que dominen les singularitats d'aquesta experiència, des de les empreses d'esports d'aventura presents al territori. És una altra manera de sentir la immersió en la natura, enmig d'esclatxes rocoses, amb l'esquitx de l'aigua.

L'ATRACCIU DE LA PESCA

La pesca de la truita és una de les activitats tradicionals, especialment als pobles del Pirineu, que amb els anys ha passat de ser una pràctica habitual com a complement a l'economia de pagès en totes les cases que tenien un riu o un estany a la vora a ser un reclam com a vivència esportiva. Les diferents societats de pesca gestionen els vedats on es pot practicar la pesca esportiva en

rius, embassaments i estanys, que a Lleida reben cada any molts professionals de la pesca amb mosca, francesos i de tot l'Estat.

A la demarcació de Lleida hi ha 85 zones de pesca controlada, que equivalen a més de la meitat de les que hi ha a tot Catalunya. Només a les comarques del Pirineu de Lleida hi ha uns 600 km d'aigües on la pesca és autoritzada. Són a les conques dels rius Noguera Pallaresa, Noguera Ribagorçana, Garona, Segre i Ribera Salada, a les comarques del Pallars Sobirà, el Pallars Jussà, la Val d'Aran, l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, la Cerdanya i el Solsonès. I, amb trams de règim especial, també són espais de pesca els embassaments d'Oliana, Alòs de Balaguer, Sant Llorenç de Montgai, Santa Anna, Canelles, Sant Antoni, Terradets i Rialb.

Més informació:

Federació Catalana de Pesca Esportiva i Càsting a Lleida

Telèfon: 973 35 37 62

fcpec.cat

PARADÍS ORNITOLÒGIC

La demarcació de Lleida ofereix una riquesa ornitològica des del Pirineu, que concentra fauna emblemàtica i sovint escassa, fins als secans de la plana (que inclou més d'un 30% de les espècies d'ocells en perill d'extinció de Catalunya), passant pels contraforts del Montsec. Sense oblidar zones humides de gran interès com ara la Reserva Natural d'Utxesa o l'Estany d'Ivars i Vila-sana. Això propicia que s'hi hagin comptabilitzat més de 350 espècies d'ocells (entre les quals, gairebé totes les més buscades de la Península), una xifra que posa aquesta regió en el focus d'atenció dels *birdwatchers* (observadors d'ocells). La demarcació també disposa de nombroses propostes per als amants d'aquesta afició, com la fotografia d'ocells amb el mòbil, l'anellament d'aus o la construcció de refugis per a ocells.

SENDERISME

A Lleida, els senders de gran recorregut (GR), antics camins de pastor, han anat brodant itineraris. Diverses guies mostren possibles entorns per caminar i la dificultat de cada tria perquè tothom hi trobi el nivell que el farà aprofitar i gaudir més de la sortida. La demarcació de Lleida disposa de 5.780 km de camins abalisats, amb deu GR, 30 senders de petit recorregut i 52 centres d'informació per a caminants. Moltes de les rutes senyalitzades són temàtiques, com les dels forns de calç i de la pedra seca, a la comarca de les Garrigues.

Carros de Foc és una de les altres grans propostes del Pirineu: 55 km que es poden distribuir en fragments de ruta que uneixen els diferents refugis on es va fent nit. El Cinquè Llac i la Via Calda en són altres on els darrers anys s'ha incrementat la presència de caminants. Tant les rutes de senderisme com les de *trekking* baten rècords de participació en les diferents travessies programades i han esdevingut una activitat turística de primer nivell. El paisatge que s'hi descobreix hi té molt a veure.

A l'Alt Urgell, el Consell Comarcal i els ajuntaments han elaborat el catàleg de camins i senders públics de l'Alt Urgell, que constitueixen la xarxa del projecte Camina Pirineus. S'han recuperat i senyalitzat els camins tradicionals per descobrir el patrimoni natural i cultural.

Per a corredors, el territori disposa de centres de *trail running*, a Espot i a la Vall de Boí, i durant l'any s'organitzen curses de muntanya aprofitant corriols i antics camins de pastor, que són lloc d'entrenament de corredors professionals i amateurs a qualsevol estació.

CICLOTURISME

Els meravellosos paisatges dels diferents espais naturals de les comarques de Lleida, tant del Pirineu com de la plana, són una destinació molt sol·licitada pels aficionats al cicloturisme, que poden fer-hi nombroses excursions curtes i travessies circulars mentre gaudeixen de la natura, els monuments, les festes i la gastronomia de la zona. A més, les carreteres lleidatanes concentren 77 ports de muntanya de 1a i 2a categoria, amb trams amb pendents que superen el 6% i amb punts de fins al 15%.

Per als esportistes als quals els agrada la BTT, el territori lleidatà ofereix 2.987 km de rutes per innumerables pistes forestals. Els sis centres de BTT homologats distribuïts per les comarques de Lleida disposen d'una gran oferta de rutes senyalitzades, classificades en quatre nivells de dificultat, des de les més tècniques per alta muntanya fins a les fàcils pel fons de les valls i les zones del pla.

A més a més, el 2024 han acabat les últimes actuacions de la Ruta Cicloturística dels Llacs, entre Lleida ciutat i la Pobla de Segur, que transcorre paral·lela a la línia de tren de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC). Es divideix en tres trams: el primer va de Lleida a Sant Llorenç de Montgai seguint el curs del riu Segre; el segon transcorre entre Sant Llorenç i l'estació de Cellers-Llimiana i es fa amb tren a causa de l'orografia del terreny, i el tercer va de Cellers-Llimiana a la Pobla de Segur, en paral·lel a la carretera C-13 i el riu Noguera Pallaresa.

ESCALADA, VIES FERRADES I ESPELEOLOGIA

La geologia del Pirineu ha dotat Lleida de parets úniques al món on els escaladors més prestigiosos del món hi han posat l'atenció, la mirada i el cos. Abraçar la natura com es fa des de l'escalada té a les Terres de Lleida molts enclavaments precisos i idonis per fer-ho. Vies d'extrema dificultat són el gran al·licient dels escaladors professionals, però per als qui comencen també hi ha punts molt convenients per practicar aquest esport. Peramola i Oliana (Alt Urgell), Mont-rebei (Pallars Jussà i Noguera) i Sant Llorenç de Montgai (Noguera) són exemples de l'excepcionalitat de les muntanyes que l'escalada escull. Les vies ferrades i les coves per practicar l'espeleologia també s'expliquen per l'àmplia varietat orogràfica de la demarcació de Lleida.

Més informació:

Escalada a Lleida amb Chris Sharma – aralleida.cat/rutes-escalada-chris

MOTURISME

El Patronat de Turisme impulsa des de fa anys el projecte Moturisme Ara Lleida, un producte turístic, pioner a escala estatal, que té la finalitat de promoció de manera específica el turisme entre el col·lectiu d'aficionats a viatjar en moto. Aquest programa estableix un sistema de garantia mitjançant un segell de qualitat que identifica actualment 52 establiments d'allotjament turístic i 44 serveis complementaris de restauració, bars i equipaments culturals. Per obtenir aquest segell distintiu, els establiments han hagut de superar un curs de formació per millorar la seva atenció cap al client motorista, conèixer-ne les necessitats específiques i adaptar la seva oferta a aquest grup de clients. Aquesta

FOTO: J. Bas

FOTO: Cervera. La Segarra. J. Clariana

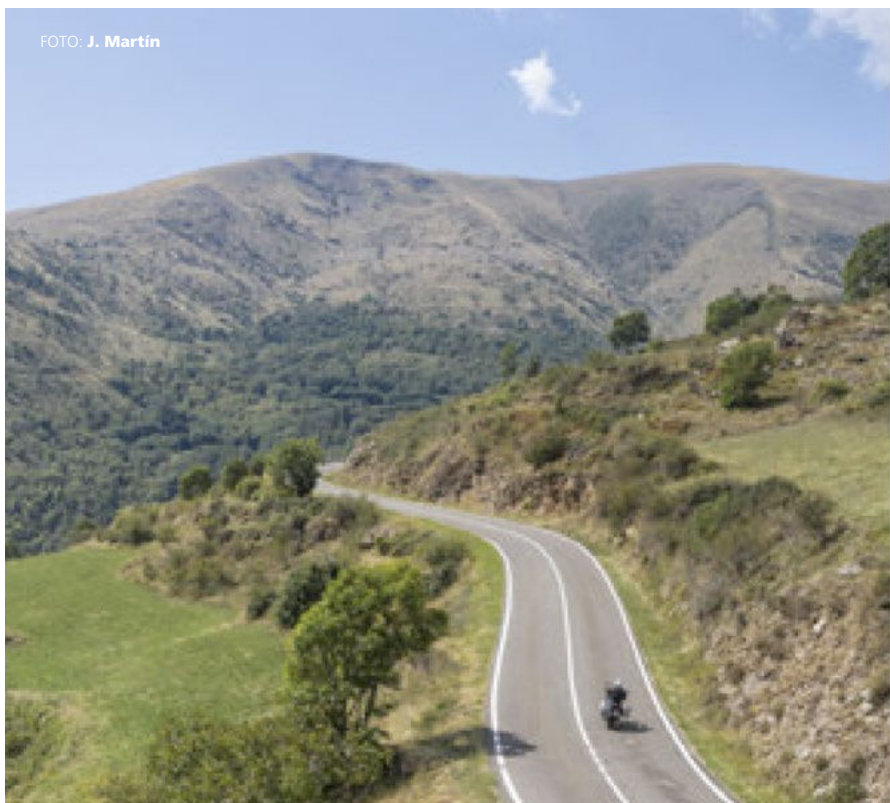

FOTO: J. Martín

certificació garanteix als motoristes uns establiments que estan pensats per satisfer les seves necessitats i, per als allotjaments i els serveis, comporta una millora qualitativa.

El projecte disposa de deu rutes *moturístiques* i 2.000 km de recorreguts per carreteres amb revolts i paisatges de gran bellesa pel Pirineu i les Terres de Lleida que abracen el conjunt de les comarques lleidatanes. A més a més, cada any se celebren esdeveniments que reuneixen desenes d'aficionats a les motos, com, per exemple, la Rodi Book, la Quebrantabook o la Cherokee Rider.

Més informació:

Moturisme – moturisme.aralleida.cat

L'AVENTURA ÉS TAMBÉ AL CEL

El mateix cel privilegiat per l'excel·lent visibilitat nocturna dels estels al Pirineu de Lleida i a l'àrea de la Noguera, on hi ha el Parc Astronòmic del Montsec (PAM), és també escenari d'experiències per fer sobreeixir la nostra adrenalina, com el vol en parapent i en ala de pendent. Allà mateix, al municipi d'Àger, des dels cims de les seves serres es fan alguns dels salts més encoratjadors que es poden practicar, el salt que més alimenta el coratge físic. Tant al peu de la serra del Montsec, a la vall d'Àger, com al municipi d'Organyà, a l'Alt Urgell, es fan enlairaments en vol biplaça o individual, en parapent, ala delta o paracaigudes, que poden ser d'iniciació o de nivells avançats. Volar és ben possible sota el cel de Lleida. I es pot fer també en globus aerostàtic o ultralleuger, entre altres modalitats.

ESQUÍ, RAQUETES I DIVERSIÓ

L'hivern a Lleida desplega més de 500 km de pistes d'esquí entre onze estacions per a la pràctica de l'esquí alpí i el nòrdic. Onze complexos hivernals poden rebre al Pirineu lleidatà més de 108.000 esquiadors per hora en 81 remuntadors i en més de 30.000 places en allotjaments turístics, a banda de segones residències. Hi ha pistes i activitats per a qualsevol nivell de preparació, i moltes activitats complementàries a l'esquí, com sortides en trineu tirat per gossos.

La temporada d'esquí 2024-2025 va començar el 12 de desembre i la previsió és poder tancar-la el 21 d'abril, el Dilluns de Pasqua, si les condicions climàtiques ho permeten. L'impacte econòmic directe de les estacions d'esquí durant la temporada 2023-2024 va ser d'aproximadament 307 milions d'euros, dels quals 48,7 van ser per la venda de forfets, i els altres 258, per l'impacte directe de les vendes. I pel que respecta a l'ocupació, els complexos del Pirineu de Lleida generen entorn d'uns 2.300 llocs de treball directes, entre personal

fix i de temporada. Cal afegir 7.500 llocs de treball induït, repartits entre els sectors de la restauració, l'hoteleria i les empreses amb oferta complementària a l'esquí.

Els centres hivernals de Lleida han fet aquesta campanya una inversió de més de 18 milions d'euros en equipaments i serveis. Bona part de les actuacions s'han centrat en la modernització de les instal·lacions, l'arranjament de pistes i la millora dels sistemes de producció de neu, principalment per reforçar l'eficiència dels canons de neu. Això implica una reducció de l'energia i de l'aigua que utilitzen aquests sistemes, millorant l'aposta per la sostenibilitat de tots els complexos del Pirineu de Lleida.

De les onze estacions d'esquí del Pirineu de Lleida, sis són d'esquí alpí (Baqueira Beret, Boí Taüll, Espot Esquí, Port Ainé, Port del Comte i Tavascan) i cinc són de nòrdic (Aransa, Lles de Cerdanya, Sant Joan de l'Erm, Tuixent-la Vansa i Virós-Vallferrera). Tavascan i Baqueira Beret ofereixen totes dues disciplines.

ESTACIONS MÉS ENLLÀ DE L'HIVERN

Quan la neu se'n va, l'activitat a les pistes d'esquí no s'atura. A la primavera, a l'estiu i a la tardor es pot continuar gaudint de les muntanyes i de tot el paisatge que les envolta, amb propostes lúdiques i esportives també adaptades a cada edat i preparació física. *Trekking* i senderisme, sortides per conèixer el patrimoni cultural i natural, la flora i la fauna dels voltants, tir amb arc, excursions amb quad, cavall o BTT o iniciació a l'escalada són algunes activitats que els complexos hivernals del Pirineu ofereixen durant els mesos fora de la temporada d'esquí. Amb l'objectiu de desestacionalitzar l'oferta turística i esdevenir un motor de promoció turística i econòmica durant tot l'any, ofereixen un ampli ventall d'opcions d'oci i esport, turisme actiu i esports d'aventura.

Més informació:

Baqueira Beret (Val d'Aran) – baqueira.es

Boí Taüll (Alta Ribagorça) – boitauill.cat

Espot Esquí (Pallars Sobirà) – esportesqui.cat

Port Ainé (Pallars Sobirà) – portaine.cat

Port del Comte (Solsonès) – portdelcomte.net

Tavascan (Pallars Sobirà) – tavascan.net

Aransa (Cerdanya) – aransaesqui.cat

Lles de Cerdanya (Cerdanya) – lles.net

Sant Joan de l'Erm (Alt Urgell) – santjoandelerm.com

Tuixent-la Vansa (Alt Urgell) – tuixent-lavansa.com

Virós-Vallferrera (Pallars Sobirà) – virosvallferrera.cat

Tot Nòrdic – totnordic.com

FOTO: Parc Astronòmic del Montsec. **Santi Iglesias.**

FOTO: Estació d'esquí Aransa. La Cerdanya. **Estació d'esquí Aransa**

CULTURA I PATRIMONI

En el marc de l'exuberant natura del Pirineu i les Terres de Lleida, els seus 231 municipis són tresors farcits de singularitats culturals. L'estima de la gent als seus pobles i el reconeixement al valor del seu passat han salvaguardat, en cada generació, festes centenàries, tradicions que avui són espectacles d'autenticitat. Festivals de música en viu, com el de Música Antiga dels Pirineus, el Cicle Solistes de l'Alta Ribagorça, el Festival de Música de la Vila de Rialp, el festival Itinera o la Trobada d'Acordionistes a Arsèguel, són a l'ADN del territori lleidatà. Fires com la del Teatre de Tàrraga, la de Titelles a Lleida, l'Aquelarre de Cervera, la Festa de Moros i Cristians de Lleida o el Dansàneu a les Valls d'Àneu, que és la gran festa de la dansa, són els batecs culturals, els d'una terra feta de costums i commemoracions dels quals en fa la festa que convida a descobrir-los. I, a través seu, motiu per endinsar-se en el coneixement de la seva història explicada per vestigis i monuments.

Més informació:
Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida – cultura.aralleida.cat

LLEIDA UNIVERSAL

Lleida disposa d'un ampli ventall de declaracions per part de la UNESCO. El primer reconeixement es va aconseguir el 1998, quan es va declarar Patrimoni de la Humanitat el conjunt d'art rupestre de l'arc mediterrani de la península Ibèrica, que inclou 757 jaciments i pintures rupestres, dels quals setze es troben a la demarcació lleidatana. El 2020 va arribar la declaració de les nou esglésies romàniques de la vall de Boí com a Patrimoni de la Humanitat.

Tretze anys després, el 2013, es va aconseguir la Reserva i Destinació Turística Starlight per al Montsec, que reconeix la qualitat del seu cel nocturn

per a l'observació de les estrelles i els planetes. El 2015, les festes del foc del Pirineu van ser reconegudes com a Patrimoni Cultural Immaterial.

A més, el 2018 van arribar tres distincions més: la UNESCO va atorgar el reconeixement de Geoparc a la zona de la Conca de Tremp-Montsec, el conegut com a Geoparc Orígens; la tècnica de construcció de la pedra seca va aconseguir el segell de Patrimoni Cultural Immaterial, i el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici va ser reconegut com a Reserva i Destinació Turística Starlight.

Els dos últims reconeixements com a Patrimoni Cultural Immaterial van oficialitzar-se el 2022 i van ser per a dues activitats tradicionals molt arrelades a Lleida. La primera és el toc manual de campanes, i la distinció ha donat un fort impuls a poblacions com Os de Balaguer, a la Noguera, un dels municipis de l'Estat que han preservat millor aquest costum secular. Cada any, el poble organitza l'últim cap de setmana d'abril la Trobada de Campaners de Catalunya, una festa destinada a reivindicar l'ofici i els diversos tipus de repics. La trobada aplega fins a una cinquantena de campaners i públic d'arreu. La segona és la tradició dels raiers, que a Lleida es manté viva a la Pobla de Segur (Pallars Jussà) i a Coll de Nargó (Alt Urgell). Els raiers lleidatans transportaven la fusta riu avall, des del Pirineu fins al litoral, en embarcacions formades per trams de troncs ajuntats, aprofitant el corrent dels rius. Amb 46 edicions celebrades, la Diada dels Raiers de la Noguera Pallaresa és una festa plenament consolidada que se celebra el primer cap de setmana de juliol a la Pobla de Segur, mentre que la Baixada dels Raiers de Coll de Nargó pel riu Segre ja ha complert 35 edicions i té lloc a finals de març. Aquestes festes reivindicatives de l'antic ofici dels raiers es complementen amb un atractiu programa d'activitats lúdiques, culturals i gastronòmiques.

LA JOIA ROMÀNICA DE LA VALL DE BOÍ

La Vall de Boí (Alta Ribagorça) és un municipi format per vuit petits nuclis de població i és coneguda pel seu important patrimoni natural i cultural, especialment les seves esglésies d'estil romànic llobard, declarades Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO l'any 2000. A més a més, el 2023 i el 2024 es va celebrar l'Any Taüll, destinat a commemorar la consagració ara fa nou segles de dues d'aquestes esglésies: Sant Climent de Taüll i Santa Maria de Taüll.

El reconeixement del romànic de la vall de Boí com a Patrimoni de la Humanitat ha donat impuls a aquesta zona del Pirineu. I ha augmentat el nombre de visitants de les nou esglésies romàniques distingides i els bells paisatges de la vall. Un dels elements artístics més característics i singulars és el Crist de Sant Climent de Taüll, que també és una de les imatges emblemàtiques més utilitzades per promocionar Catalunya.

El patrimoni romànic de la vall de Boí el formen les esglésies de Sant Climent i Santa Maria de Taüll, Sant Joan de Boí, Santa Eulàlia d'Erill la Vall, Sant Feliu de Barruera, la Nativitat de Durro, Santa Maria de Cardet, l'Assumpció de Còll i l'ermita de Sant Quirc de Durro. Totes van ser construïdes als segles XI, XII i XIII seguint models procedents del nord d'Itàlia (romànic llobard), que es caracteritzen pel treball acurat de la pedra, els campanars estrets i la decoració exterior d'arcs cecs i bandes d'estil llobard.

Destaquen els frescos murals de les esglésies de Sant Climent i Santa Maria de Taüll i Sant Joan de Boí, que es conserven al Museu Nacional d'Art de Catalunya, així com totes les escultures produïdes pel taller d'Erill, i especialment el Davallament de Santa Eulàlia d'Erill.

La visita al conjunt d'esglésies, que reben una mitjana de 130.000 visitants a l'any, es pot complementar al Centre del Romànic de la Vall de Boí, ubicat a Erill la Vall.

Des del Centre del Romànic de la Vall de Boí s'informa i es guia en les visites a les esglésies. Va ser creat amb la finalitat de gestionar, promoure i difondre el valor dels seus singulars temples i per organitzar el servei de visites guiades. El centre consta de cinc àrees ben diferenciades: la recepció de visitants i punt d'informació, la sala d'exposicions temporals, una sala de conferències, l'àrea destinada a biblioteca i les oficines de promoció i gestió.

Més informació:

Patronat de la Vall de Boí

Telèfon: 973 69 40 00

vallboi.com

Centre d'Interpretació del Romànic

Telèfon: 973 69 67 15

centreromanic.com

FOTO: Sant Climent de Taüll, Alta Ribagorça. J. Adrià

FALLES: UNA DANSA DE FOC I TRADICIÓ AL COR DEL PIRINEU

L'1 de desembre de 2015, la UNESCO va declarar les falles del Pirineu Patrimoni Cultural Immateral. És una festa que atreu gent de tot Catalunya i de més enllà, un ritual mil·lenari per donar la benvinguda al solstici d'estiu que consisteix a fer baixar troncs encesos (falles), carregats a l'espatlla, des del cim d'una muntanya quan es fa fosc. Fins a 63 pobles de Catalunya, Aragó, Andorra i França celebren aquesta tradició, i a Lleida ho fan els de Boí, Taüll, Erill la Vall, Barruera, Durro, el Pont de Suert, Llesp, Casós, Vilaller i Senet, a la comarca de l'Alta Ribagorça; Arties i Les, a la Val d'Aran; Sort, Alòs d'Isil, Isil i Alins, al Pallars Sobirà; la Pobla de Segur, al Pallars Jussà, i Alàs, a l'Alt Urgell. En la celebració, els veïns del poble baixen amb troncs encesos de les muntanyes fins al centre de la localitat, on els esperen la resta d'habitants, i encenen una gran foguera, normalment un tronc de grans dimensions (la falla) preparat durant setmanes. La nit continua amb música i dansa. La data tradicional és Sant Joan, però el calendari s'ha estès a tot l'estiu a les diferents poblacions.

A l'Alta Ribagorça s'organitzen rutes que uneixen la participació en la festa de les falles amb la visita a esglésies romàniques de l'entorn, com Sant Quirc de Durro. Aquesta és una de les propostes del Centre del Romànic de la Vall de Boí. Els mateixos camins que recorren els fallaires la nit de la festa també han estat senyalitzats i són ara un atractiu sender per a excursionistes. Hi ha deu itineraris marcats.

Més informació:

Foment Torisme Val d'Aran – visitvaldaran.com

Turisme de l'Alta Ribagorça – turismealtaRibagorça.cat

Turisme del Pallars Sobirà – turisme.pallarssobira.cat

Turisme del Pallars Jussà – pallarsjussa.net

Turisme de l'Alt Urgell – alturgell.cat

PINTURES RUPESTRES, UNA FINESTRA AL PASSAT DE LA HUMANITAT

La Roca dels Moros és el nom que rep un dels jaciments rupestres de més valor de tota la península Ibèrica, una cavitat en la pedra habitada des del Paleolític. La balma és un aixopluc natural format per un bloc de pedra sorrenca esllavissada en la part de la muntanya assentada al cantó del riu Set, afluent del Segre. Es troba al municipi del Cogul, a la comarca de les Garrigues, i va ser reconegut l'any 1998 com a Patrimoni de la Humanitat de la UNESCO. S'hi poden veure pintures d'art llevantí fetes al VIII-V mil·lenni aC i representacions neolítiques de creences d'habitants posteriors, un conjunt sublim en termes de conservació de 42 figures pintades i 260 elements gravats sobre la roca.

El Centre d'Interpretació d'Art Rupestre (CIAR) del Cogul va estrenar l'any passat l'experiència «Els ulls de la història», que permet explorar la identitat cultural d'aquesta balma de les Garrigues a través d'una experiència única que combina el metavers i una presentació expositiva innovadora.

Però el del Cogul és només un dels setze jaciments arqueològics de les Garrigues, la Noguera, el Segrià, l'Alt Urgell, la Cerdanya i el Pallars Jussà reconeguts per la UNESCO. Aquesta distinció internacional la tenen també el jaciment i cova de les Roques Guàrdies (les Borges Blanques), la vall de la Coma (l'Albi), la balma dels Punts (l'Albi), la cova del Tabac (Camarasa), la cova del Pantà (Camarasa), la cova de Cogulló (Vilanova de Meià), la cova dels Vilars (Os de Balaguer), les Aparets (Alòs de Balaguer), la cova d'Antona (Artesa de Segre), l'abric del barranc de Sant Jaume (la Granja d'Escarp), el barranc del Canà o de la mina Federica (la Granja d'Escarp), la Roca de Rumbau (Peramola), l'abric de la vall d'Inglà (Bellver de Cerdanya), la cova de les Ovelles (Tremp) i les pintures rupestres d'Alfés.

Més informació:

Centre d'Interpretació de les Pintures Rupestres de la Roca dels Moros
Telèfon: 973 12 03 67
cogul.cat/centre-dinterpretacio-de-les-pintures-rupestres

PEDRA SECA: ARQUITECTURA ANCESTRAL QUE MODELA PAISATGES

Marges de camins, petits murs que separen finques, però també cabanes de volta que al seu dia eren refugi de pastors, dipòsits d'aigua, pous, forns i basses, han estat aixecats amb una tècnica tradicional que avui es considera un veritable art constructiu. «Art of dry stone: knowledge and techniques» («L'art de la pedra seca: coneixement i tècniques») és una proposta internacional que promou la preservació de totes les construccions fetes així, pedra a pedra, sense material d'unió més que el mateix contrapès de cada roc.

Lleida està farcida de construccions fetes amb aquesta tècnica. Sobretot se'n conserven a la plana de Lleida, a les comarques de les Garrigues, el Segrià, el Pla d'Urgell, l'Urgell, la Segarra i la Noguera. I des de novembre de 2018 el seu conjunt ostenta el reconeixement de Patrimoni Cultural Immaterial, quan va ser aprovada per la UNESCO la candidatura conjunta presentada per Xipre, Grècia, Croàcia, Eslovènia, Suïssa, Itàlia, França i Espanya. D'aquestes construccions populars, a Catalunya se'n coneix la traça des del temps dels ibers, al segle VI aC. I l'època en què se'n van fer més va ser des de finals del segle XVIII fins a finals del XIX.

Al poble de Torrebesses, al Segrià, hi ha el Centre d'Interpretació de la Pedra Seca. El seu objectiu és estudiar i divulgar tot allò vinculat a la pedra seca, però també a la feina pagesa i la vida rural.

Més informació:

Centre d'Interpretació de la Pedra Seca de Torrebesses – turismetorrebesses.com/cips

RECONeixEMENT DE LA UNESCO A L'OFICI DELS RAIERS

Les associacions de raiers de la Pobla de Segur i el Pont de Claverol (Pallars Jussà) i de Coll de Nargó (Alt Urgell), representants lleidatans a la candidatura internacional presentada conjuntament amb Àustria, Txèquia, Alemanya, Letònia, Polònia i Espanya, estan d'enhorabona. El Comitè de Salvaguarda de Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO va declarar el desembre de 2022 l'ofici dels raiers com a Patrimoni Cultural Immaterial.

Cal recordar que a la Pobla de Segur i a Coll de Nargó se celebren anualment baixades de rais pel riu, rememorant aquest ofici i la manera de viure de la fusta al Pirineu. La Diada dels Raiers a la Pobla de Segur se celebra el primer diumenge de juliol, i a Coll de Nargó, a principis de primavera. La declaració serà una manera de preservar l'ofici i servirà també per retre un homenatge a totes les persones que durant anys van destinar la seva vida al transport fluvial de la fusta, des del Pirineu fins als ports de mar.

L'ofici de raier consistia en la construcció d'embarcacions amb els mateixos troncs que es venien (els rais) i la seva conducció per via fluvial fins als grans

centres de transformació. Es tractava d'un ofici arriscat, ja que les condicions de feina eren dures i fins a cert punt perilloses. Els rais i els raiers es van extingir als anys trenta (concretament, la darrera baixada amb rai és documentada l'any 1932).

Més informació:

Associació Cultural dels Raiers de la Noguera Pallaresa
Telèfon: 659 58 51 27
elsraiars.cat

Associació Cultural dels Raiers de la Ribera del Segre

Telèfon: 662 26 59 58

EL TOC DE CAMPANA, A LA LLISTA DEL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL DE LA HUMANITAT

Des del 2022, el toc manual de campanes està inscrit a la llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial per la UNESCO. A la candidatura, liderada des del País Valencià, hi figuraven poblacions en què aquesta pràctica té molta rellevància com ara Os de Balaguer, on cada abril se celebra una trobada estatal amb fonadors, instal·ladors de campanes, tocs de campana i activitats populars, i també les Borges Blanques.

La importància del toc manual de campanes és clara per les seves funcions tant comunicatives com espirituals. Des d'antic, ha estat vinculat a esdeveniments socials: informar de fets extraordinaris, marcar els temps festius i de la vida quotidiana, desfer tempestes i espantar els mals. Les campanes es feien sonar en bateigs, defuncions, moments d'oració, esdeveniments religiosos, civils i militars, així com per advertir de focs, entre altres esdeveniments.

A Catalunya ja es té constància d'aquesta pràctica al segle XI. És una pràctica que es troba a tot Europa i a moltes altres parts del món. A Catalunya, els tocs de campanes prenen una forma particular que els diferencien de la resta de l'Estat: el moviment que es fa per fer-les sonar és pendular i no s'arriba mai a fer la volta de campana.

Més informació:

Confraria de Campaners i Carrillonistes de Catalunya
Telèfon: 973 43 80 04
campanes.cat

Trobada de Campaners d'Os de Balaguer

Telèfon: 973 43 80 04

trobadacampaners.com

NOVES CANDIDATURES

Val a dir també que Lleida aspira a aconseguir noves declaracions mundials per part de la UNESCO. Segurament la més coneguda és la referent al turó de la Seu Vella de la ciutat de Lleida, un dels conjunts monumentals més importants de Catalunya, amb un miler d'anys d'història en un emplaçament privilegiat, amb un dels claustres, el de la Seu Vella, més espectaculars d'Europa i un gran campanar de bellesa insòlita. També forma part d'una candidatura transnacional la catedral de la ciutat de la Seu d'Urgell (segle XII), integrada en un conjunt d'onze monuments i jaciments arqueològics vinculats al Principat d'Andorra. Finalment, el Concurs Internacional de Vestits de Paper de Mollerussa també ha iniciat els tràmits perquè la UNESCO reconegui aquesta atractiva activitat artesanal com un valor singular per preservar.

EL CAMÍ DE SANT JAUME

El Camí de Sant Jaume també passa per Lleida, concretament per les comarques de la Segarra, l'Urgell, el Pla d'Urgell i el Segrià. I en el seu transcurs per les Terres de Lleida passa per monuments emblemàtics com la Seu Vella de la capital del Segrià o els centres històrics de Tàrraga i Cervera, entre altres indrets d'interès monumental o paisatgístic. Els municipis pels quals passa el Camí de Sant Jaume disposen d'albergs amb els millors serveis per acollir els peregrins que s'aventuren a fer la ruta fins a Santiago de Compostela. A més a més, a les Terres de Lleida es conserva la commemoració de la llegenda del Peu del Romeu, que fa referència al pas de Sant Jaume per terres lleidatanes en el seu periple evangelitzador i que data de l'any 42 dC.

EL CAMÍ IGNASIÀ

Un altre camí de peregrinació que passa per les Terres de Lleida és el Camí Ignasià. Comença a la casa natal del jesuïta sant Ignasi des de Lloiola (País

FOTO: Pedra Seca. La Segarra. J. Clariana

Basc) fins a la Cova de Sant Ignasi de Manresa. És el mateix camí que el de Sant Jaume però en sentit contrari, i travessa les comarques del Segrià, el Pla d'Urgell, l'Urgell i la Segarra en un traçat senyalitzat amb fletxes de color taronja. A l'Urgell, el camí es desvia a Verdú per visitar la casa santuari de Sant Pere Claver, missioner jesuïta nascut en aquest municipi i destinat a Colòmbia.

Més informació:

Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida - aralleida.cat/rutes/cami-ignasia
Agència Catalana de Turisme - catalunya.com/ca/continguts/rutes-itineraris/cami-ignasia-24-1-489213

ELS FARS DE PONENT

La ruta dels Fars de Ponent, que inclou 9 campanars i talaies de la plana de Lleida, constitueix un nou itinerari turístic per les comarques de les Garrigues, la Noguera, el Pla d'Urgell, la Segarra, el Segrià i l'Urgell en què el visitant podrà adquirir un passaport on s'han d'anar segellant les visites a cadascun dels punts de referència. Amb aquest recorregut es poden conèixer la Seu Vella de Lleida, Santa Maria de Linyola, Sant Miquel d'Os de Balaguer, Santa Maria de Balaguer, l'Assumpció de Maria de les Borges Blanques, Sant Bartomeu de Bellpuig, Santa Maria de l'Alba de Tàrraga, Santa Maria de Cervera i el Pilar d'Almenara d'Agramunt. L'itinerari permet descobrir alguns dels monuments més emblemàtics de la plana de Lleida, però també altres elements patrimonials destacats des del punt de vista turístic dels municipis implicats.

Més informació:

Fars de Ponent - farsdeponent.cat

EL TURÓ DE LA SEU VELLA

L'antiga catedral de la ciutat de Lleida, coneguda com la Seu Vella, és un edifici romanicogòtic ubicat dalt del turó que porta el seu nom, un mirador privilegiat de tot el tram urbà de la capital. Dedicat a Santa Maria, el temple es va construir al mateix lloc on hi havia hagut abans una mesquita musulmana i els treballs per aixecar-la van fer-se entre els segles XIII i XV. Hi destaquen les singularitats del claustre, les portes d'accés i el campanar, amb set campanes. Altres visites culturals a la ciutat de Lleida passen pel castell de la Suda o del Rei i el seu centre d'interpretació. És una fortalesa medieval d'origen musulmà, documentada ja l'any 882, que té dos punts principals d'interès: la Sala Noble, habilitada com a centre d'interpretació, amb informació històrica i arquitectònica del castell, i la terrassa panoràmica, accessible amb ascensor, amb vistes de la ciutat i de punts tan llunyans com l'Aneto. El conjunt monumental forma part del Museu d'Història de Catalunya.

Més informació:

Turó de la Seu Vella
Telèfon: 973 23 06 53
www.turoseuvella.cat/ca

LA VIDA DELS TEMPLERS

Monjos i a la vegada guerrers són els coneguts templers, que duïen una vida disciplinadament rígida d'oració i entrenament per a la batalla. La ciutat de Lleida ha dedicat al record d'aquella manera de viure un espai al castell de Gardeny, situat en un dels tres turons de la capital. Allà hi ha ara el Centre d'Interpretació de l'Orde del Temple de Gardeny. La seva visita forma part de la ruta Domus Templi, un itinerari que segueix el curs dels rius Cinca, Segre i Ebre, des de Montsó fins a Tortosa, i que passa pel llegat patrimonial arquitectònic dels templers dels segles XI i XII. Al castell de Gardeny es pot veure com era la casa templera de Gardeny, quins eren els ideals del temple i com vivia la milícia monacal. Allà mateix hi ha també una oficina d'informació i serveis turístics.

Més informació:

Turisme de Lleida – turismedelleida.com

TRES NAUS, TRES ABSIS

A quatre passes de l'edifici del Bisbat de Lleida hi ha la segona joia arquitectònica més preuada de la ciutat, després de la Seu Vella. És l'església de Sant Llorenç, construïda entre els segles XII i XV, amb una nau central romànica i dues gòtiques als laterals. Tres naus i tres absis que atresoren destacades peces del patrimoni escultòric de Catalunya i, des del 1990, un orgue.

EL NOU MUSEU MORERA

El nou Morera, Museu d'Art Modern i Contemporani de Lleida, va obrir les portes l'abril de 2024 a l'edifici de l'antiga Audiència. La inauguració va solucionar la provisionalitat històrica d'aquesta pinacoteca, que conté una de les millors col·leccions d'art modern contemporani del país. Més enllà de consolidar-se com a museu, l'equipament neix amb la voluntat d'esdevenir un centre cultural i social al servei de la ciutadania.

El Museu disposa d'una important col·lecció de pintura, escultura, arquitectura, dibuix i arts de l'estampació. També té peces de disseny gràfic i publicitari, fotografia, vídeo i altres mitjans audiovisuals.

Més informació:

Morera. Museu d'Art Modern i Contemporani de Lleida
Telèfon: 973 700 419
morera.paeria.cat

UN PASSEIG PEL MUSEU DE LLEIDA

El Museu Diocesà i Comarcal de Lleida és un dels principals referents culturals a la demarcació. Exhibeix gairebé un miler d'obres d'art des de la prehistòria fins al segle XVIII, entre les 10.000 peces artístiques del seu fons. Les obres exposades a la seva mostra permanent pertanyen a les antigues col·leccions del Bisbat de Lleida, de la Diputació Provincial i del Capítol Catedralici.

Més informació:

Museu de Lleida Diocesà i Comarcal
Telèfon: 973 28 30 75
museudelleida.cat

VILARS D'ARBECA

La fortalesa dels Vilars d'Arbeca, a la comarca de les Garrigues, és considerada única en el món ibèric. És un complex sistema defensiu concebut el 750 aC per ser inexpugnable, fins que vers l'any 325 aC va ser abandonat. La seva muralla de 5 m d'amplada i dotze torres, una barrera de pedres clavades i un fossat de 13 m d'amplada, expressa el poder del príncep o cabdill sobre les comunitats del territori que dominava.

CASTELLS DE PONENT

El riu Sió, un dels afluents del Segre que transcorren per la plana de Lleida, és el fil conductor i dona nom a un itinerari turístic que porta a conèixer una vintena de castells de les comarques de la Segarra, l'Urgell i la Noguera. La Ruta dels Castells del Sió recorre uns 70 km seguint el curs del riu Sió i passant pels municipis de Cervera, Balaguer, Torà, Tàrraga, Vilagrassa i Anglesola, en una immersió en la riquesa cultural, paisatgística i gastronòmica de la terra. En un viatge d'estampes tan fotogràfiques com els camps de cereals, es visiten castells, torres de defensa i esglésies, construccions de mitjan segle XI, quan els cristians van conquerir la zona. La ruta inclou la visita guiada a sis castells (Montsonís, Florejacs, les Pallargues, les Sitges, Concabella i Montclar) i al seu pas per la Segarra també és possible veure les fortaleses de Montcortès de Segarra, Ratera i l'Aranyó.

A l'Urgell, la ruta porta a veure les restes del castell d'Ossó de Sió, i a la Noguera, les fortaleses de Preixens, les Ventoses, Montgai i Pradell, aquesta darrera, torre de defensa que després de la Reconquesta va esdevenir castell. La proposta també permet veure esglésies com les de Sant Esteve de Pelagalls, Sant Salvador de Concabella i Sant Pere de Muller. I en aquest passeig medieval són també protagonistes, per les seves antigues muralles de protecció, el monestir de Sant Ramon i els pobles de Montfalcó Murallat, Cervera, Guissona, Agramunt, Cubells i Balaguer. Un altre castell remarcable és el de Montsonís, a la Noguera.

Des del Centre d'Interpretació dels Castells del Sió, ubicat al castell de Concabella, al municipi dels Plans de Sió, s'aprofundeix en la Ruta dels Castells del Sió i la història de les fortaleses per mitjà de panells informatius, fotografies i un audiovisual.

Més informació:

Centre d'Interpretació dels Castells del Sió a Concabella
Telèfon: 973 554 151
castelldeconcabella.cat

CASTELLS DE FRONTERA AL PALLARS JUSSÀ

Una quinzena de castells a la comarca del Pallars Jussà ajuden a marcar sobre el mapa la línia d'antigues divisions territorials. Elevats sempre dalt de turons, són alhora llibres oberts d'història i miradors de primera. Per la seva arquitectura i estat de conservació, el castell de Mur és considerat l'emblema dels castells de frontera dels comtats catalans.

Patis d'armes, torres de vigilància i voltes de canó més o menys conservats ajuden a imaginar la vida en aquestes imponents fortificacions que formen part d'una ruta que inclou també la visita al recinte emmurallat de la ciutat de Tremp, que encara conserva tres de les torres. Menció especial mereixen els castells de Llordà, un dels millors exemples d'arquitectura residencial del segle XI, i el de Mur, d'estil romànic, ambdós al Pallars Jussà.

LA CATEDRAL ROMÀNICA DE LA SEU D'URGELL

A la Seu d'Urgell hi ha l'única catedral romànica de Catalunya, Santa Maria d'Urgell. I al costat del seu claustre hi ha el Museu Diocesà d'Urgell, perquè a la capital de l'Alt Urgell es troba la seu del Bisbat d'Urgell. I a uns 20 minuts en cotxe de la Seu hi ha el poble d'Organyà, on va ser trobat el text en català més antic que es coneix: les *Homilies d'Organyà*. Al centre d'interpretació creat per difondre la importància de la troballa s'hi pot veure una reproducció dels escrits. Els originals es guarden a la Biblioteca Nacional de Catalunya. I al mateix poble es pot visitar la col·legiata de Santa Maria d'Organyà, l'església romànica del segle X on l'any 1904 es van trobar les *Homilies*.

ROMÀNIC AL PALLARS SOBIRÀ

El romànic, que va fer la volta al món l'any 2000 per mitjà de vuit esglésies i una ermita de la vall de Boí declarades Patrimoni de la Humanitat, a la resta del Pirineu hi té molts altres temples no tan coneguts. Els del Pallars Sobirà, com Sant Pere del Burgal, Santa Maria d'Àneu, Sant Serni de Baiasca o Sant Pere de Sorpe, es presenten a l'espai que la comarca ha dedicat a aquest estil arquitectònic al poble de Son, a les Valls d'Àneu. El Centre de Documentació dels Pirineus (CEDPIR) l'ha posat en funcionament com a punt d'interpretació del romànic del Pallars Sobirà. Són 100 m2 d'exposició interactiva, on es projecten audiovisuals que permeten endinsar-se en les esglésies i les ermites d'aquest estil artístic, i es donen a conèixer moltes altres construccions amb tècniques de l'estil llobard i l'arquitectura civil i militar del romànic de ponts, torres i castells comunicats al llarg de la conca del riu Noguera Pallaresa.

Més informació:

Centre de Documentació dels Pirineus - pyrenea.com

VALLBONA I ELS MONESTIRS DEL CISTER

Pau, resar i treballar, pilars fonamentals de la regla de Sant Benet, han estat des de fa més de 850 anys les consignes de vida als monestirs de l'orde del Cister. I al municipi de Vallbona de les Monges, a la comarca de l'Urgell, una comunitat de monges dedicades a la pregària, la contemplació i l'horticultura, la ceràmica i la preparació d'estampes i recordatoris també porta una hostatgeria. L'allotjament monàstic convida a viure una aproximació a l'experiència mística dels monestirs, a respirar el seu silenci i contemplar una vida tranquil·la i fidel a uns principis cristians que des de fa més de 850 anys han fet del monestir de Santa Maria de Vallbona un lloc especial, però també un lloc d'acollida per als visitants.

Més informació:

Monestir de Santa Maria de Vallbona – monestirvallbona.cat

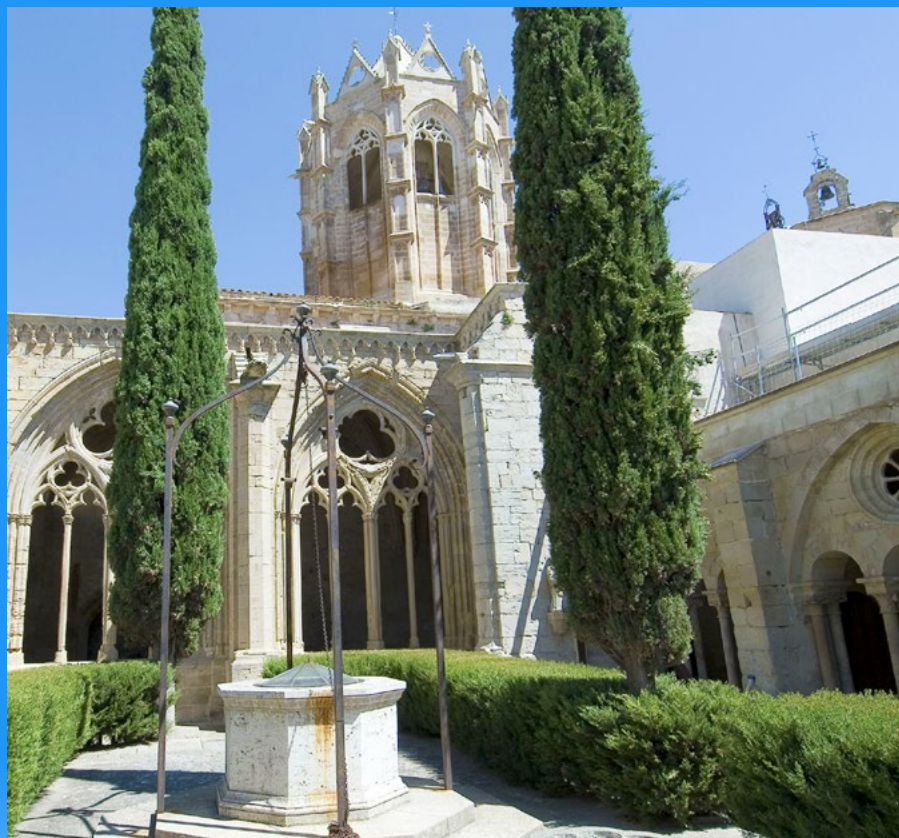

FOTO: Pintures Santi Moix- Pallar Sobirà. **B. Chalamanch**

FOTO: Ermitja romànica de Capós. La Cerdanya **Francesc Tur**

FOTO: Església romànica del talló. La Cerdanya. **Francesc Tur**

EL BARROC DE RINER

Cinc dels conjunts més importants del barroc a Catalunya es conserven al Solsonès. Per això, la comarca ha reservat un lloc a la difusió del seu patrimoni artístic corresponent a aquest període. És l'Espai Barroc, i està ubicat a la Casa Gran del Miracle, al poble de Riner. La seva visita, que presenta un audiovisual i una exposició interactiva per situar-se en el patrimoni barroc del Solsonès, va lligada a la descoberta dels seus cinc monuments principals: el santuari del Miracle de Riner, les capelles de la Verge dels Colls de l'església de Sant Llorenç de Morunys i de la Verge de la Mercè a la catedral de Solsona, i les esglésies de Sant Pere de Matamargó de Pinós i de Sant Pere de Madrona de Pinell. La Ruta del Barroc inclou, a més de les visites, un dinar ambientat al segle XVIII.

La Casa Gran també ofereix al públic diversos espais rehabilitats: el pati i l'escala renaixentista, la cuina, el foc de rotllo i les quadres. És, doncs, un gran exemple del gòtic civil tardà. Es va construir l'any 1532 com un gran hostal on s'allotjaven els pelegrins i els viatgers que arribaven al santuari del Miracle i disposava de molts serveis. L'Ajuntament de Riner ofereix visites guiades, sempre amb reserva prèvia.

Més informació:

Oficina de Turisme del Solsonès - turismesolsones.com

NATURA I ART SE CELEBREN AL POBLE DE SAURÍ

Saurí, un petit nucli del municipi de Sort (Pallars Sobirà), és l'exemple d'una realitat comuna a molts poblets del Pirineu de Lleida. Retaules i pintures al fresc han estat recuperats a les seves esglésies o ermites, que obren al públic i organitzen visites guiades per aprendre de l'art i les tècniques de recuperació, en aquest cas amb els frescos de l'església de Sant Víctor de Saurí, per mitjà del pintor Santi Moix. En la seva intervenció artística, ha reinterpretat escenes de la tradició cristiana amb elements de la natura que envolta l'església. El color de les pintures murals, aplicades directament a les parets del temple amb la tècnica pròpia de la pintura i l'arquitectura romàniques, al fresc, esdevé així homenatge a l'espai natural de muntanya on es troba i, al mateix temps, es converteix en un cant a l'espiritualitat.

LES CLAUS DE LES ESGLÉSIES DE LA Cerdanya

Al Pirineu, la mateixa fe que mou muntanyes les va esquitjar de petits temples, la bellesa dels quals, a la comarca de la Cerdanya, ha motivat la creació de dues rutes, la de la Solana i la de la Baga, que marquen el camí de la visita a vuit esglésies. Santa Maria d'All (Isòvol), Santa Maria de Quadres (Isòvol), Santa Cecília de Bolvir i Sant Climent de Tallorta (Bolvir) es visiten dins de la Ruta de la Solana. I Santa Maria de Talló (Bellver de Cerdanya), Sant Julià de Pedra (Bellver de Cerdanya), Sant Joan Baptista de Riu de Cerdanya i Sant Pere d'Alp formen part de la Ruta de la Baga. Aquesta iniciativa de descoberta ha estat impulsada per Turisme de la Cerdanya en col·laboració amb el Bisbat d'Urgell.

Més informació:

Turisme de la Cerdanya – cerdanya.org/visitesesglesies

L'ENCANT DE L'ANTIC COMERÇ

El poble de Salàs, al Pallars Jussà, dona la benvinguda als curiosos amb diverses botigues històriques. Entrant a la farmàcia, a la botiga d'«ultramariños y coloniales», a l'estanc, a la merceria-perfumeria, al quiosc, a la barberia, al cafè i a la impremta fem un viatge al comerç que va de finals del segle XIX a mitjan segle passat, quan aquests establiments eren els principals llocs d'abastiment del que feia falta a totes les cases del poble i a les masies i els nuclis més petits de la rodalia. Salàs, que havia estat cèlebre per la seva fira de bestiar, ara ho és perquè rememora el comerç antic i de proximitat. Les Botigues Museu de Salàs ens ajuden a tornar a apreciar el comerç de proximitat i els productes que fa temps que no veiem als establiments actuals. Per tant, són un viatge al passat amb els mobles, els envasos i l'etiquetatge fidels a l'època.

Més informació:

Botigues Museu de Salàs de Pallars – botiguesmuseusalas.cat

AMB ELS PEUS A LA MEMÒRIA HISTÒRICA

Llibertat, justícia social i progrés, conceptes cabdals en el pensament del president de la Generalitat de Catalunya Francesc Macià, volen ser també argu-

ments de reflexió per entendre les arrels del catalanisme, al centre cultural que el poble de les Borges Blanques ha dedicat al polític. L'Espai Macià, un edifici al mig del nucli urbà, s'inclou en la Xarxa d'Espais de la Memòria de Catalunya. També és punt de partida de la descoberta d'una comarca que és un gran paradís d'oliveres, olives i mans que en fan oli. I el seu oli d'oliva verge amb DO Les Garrigues és considerat un dels millors olis del món.

Més informació:
Espai Macià – espaimacia.cat

UN MUSEU DE VESTITS DE PAPER

Fa 60 anys que la població de Mollerussa, capital de la comarca del Pla d'Urgell, organitza el Concurs Nacional de Vestits de Paper, on arriben les creacions més originals de moda amb aquest material. L'espectacularitat d'alguns dels dissenys d'època, de fantasia i de moda actual que han participat en les desfilades del concurs es pot veure al museu que la població els ha dedicat. Són vestits d'original confecció únicament amb paper, només cosits a mà o a màquina.

Més informació:
Museu de Vestits de Paper de Mollerussa – museuvestitspaper.cat

UNA LLAR DE LA CULTURA PAGESA AL PIRINEU

La matança del porc i l'elaboració dels embotits per al consum propi a les cases, la conservació dels aliments, la distribució de les diferents estances de l'espai de vida privada i les tasques domèstiques de dones i homes es donen a conèixer a l'interior d'una autèntica llar pallaresa com és la Casa Gassia. Ubicada en un dels carrers del nucli antic d'Esterri d'Àneu, al Pallars Sobirà, aquesta casa va esdevenir Ecomuseu de les Valls d'Àneu, perquè, parlant de la vida al Pirineu, permetia mostrar portes endins un habitatge tal com eren la majoria i, al mateix temps, les feines del camp, el treball de la terra i amb els animals.

Més informació:
Ecomuseu de les Valls d'Àneu – ecomuseu.com

ESPAI CASA CERDÀ, UNA CASA PAIRAL DEL SEGLE XVIII

La vall Ferrera ha sumat un nou atractiu per a tots els amants de la natura, la cultura i la història. Es tracta de l'Espai Casa Cerdà, ubicat al poble d'Àreu i que permet conèixer l'evolució d'una casa de tradició ramadera i el seu vincle amb l'entorn natural que l'envolta. És un exemple únic de les construccions típiques de la zona, amb una història que es remunta a segles enrere. Aquesta casa ha anat evolucionant al llarg del temps, adaptant-se als canvis socials, econòmics i ambientals, però sempre mantenint la seva essència ramadera. L'Espai Casa Cerdà és una invitació a visitar una casa pairal del segle XVIII amb molta història. Aquest espai es pot visitar reservant prèviament.

Més informació:
Museu Casa Cerdà – museucasacerda.com

FOTO: Museu del paper. Pla d'Urgell. N. Souto

AUTÈNTICS PASTORS DE MUNTANYA

La vida pagesa i la ramaderia viuen al Pirineu de Lleida a mig camí entre el record i la tradició i la renovació i la sang nova de joves incorporacions a granges i cases de pagès. L'Escola de Pastors de Catalunya té la seu a l'antiga rectoria del petit nucli d'Enviny, al municipi de Sort. A la vall d'Àssua, al Pallars Sobirà, la localitat de Llessui ha habilitat l'edifici de les antigues escoles com a Ecomuseu dels Pastors de la Vall d'Àssua, que ens parla d'aquest ofici des dels seus orígens fins a l'actualitat i ens mostra les eines, els usos de la llana i la dalla, que han ajudat els pobles a viure de la terra i del bestiar.

Més informació:
Ajuntament de Sort – turisme.sort.cat

MÚSICA A LLOCS SORPRENENTS DE LLEIDA

La música pren a Lleida un relleu especial perquè a les seves comarques es desplega un calendari de festivals que trien llocs molt especials per celebrar-hi concerts en directe. Un d'aquests concerts és el Festival de Música Antiga dels Pirineus, que programa espectacles musicals en una trentena de municipis. El programa «Música sota les estrelles» combina la música amb la visita al Parc Astronòmic del Montsec (PAM) i l'experiència de contemplar el cel de nit en un enclavament privilegiat per fer-ho, per la seva excel·lent visibilitat nocturna dels astres. El Cicle de Música als Castells aixeca els millors sons melòdics als cims de les fortificacions medievals, per gaudir de concerts amb vistes als camps i als pobles. I al poble d'Àrsèguel convoquen cada any la Trobada d'Acordionistes del Pirineu. Ermites, esglésies, castells, catedrals i espais naturals esdevenen així escenari de desconnexió amb totes les notes del pentagrama de companyia, fent-nos sentir també el batec d'indrets especials, per la història que custodien les seves pedres i per l'entorn paisatgístic on es troben.

Més informació:
Festival de Música Antiga dels Pirineus – femap.cat
Parc Astronòmic del Montsec – parcastronomic.cat

ELS MUSEUS DE L'AIGUA

L'aprofitament de la força de l'aigua en l'impuls que pren des dels cims del Pirineu per fer anar les turbines que transformen aquest vigor en electricitat va fer omplir d'embassaments la vall Fosca, al Pallars Jussà. Tota la planificació i construcció de les gegantines infraestructures hidrogràfiques es dona a conèixer en fotografies, plànols, maquetes i audiovisuals al centre museogràfic que recorda l'espectacular obra. El Museu Hidroelèctric de Capdella narra, així, la història de l'aigua que ens va portar la llum a les cases. El telefèric de l'estany Gento que feien servir els empleats del complex hidroelèctric és avui un atractiu mitjà de transport per als visitants, que, d'aquesta manera, poden apropar-se a una de les entrades del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Com vivien, l'escola i les botigues que tenien i l'hospital que es va construir l'any 1912 per als obrers que van arribar d'arreu de l'Estat s'expliquen també en aquesta vall Fosca, paradigmàticament fàbrica de llum. L'hospital es va fer de cartró i, per impossible que sembli, encara avui s'hi poden visitar les restes, la salvaguarda de les quals li ha merescut la catalogació com a bé cultural d'interès local.

A la vall Ferrera, la serradora i el molí fariner del poble d'Àreu també expliquen com la força de l'aigua permetia serrar troncs. La d'Àreu és una de les dues úniques serradores hidràuliques que es conserven íntegres a Catalunya i l'única en disposició de funcionar. A la vall d'Ora, a la comarca del Solsonès, també es poden visitar diverses serradores hidràuliques i molins fariners.

Tota la feina que temps enrere va fer l'aigua que brollava de les muntanyes avui és font de salut per al cos, gràcies als balnearis que a Lleida posen aigües mineromedicinales al servei de les persones. El turisme termal té a Lleida espais de cura del cos immersos en entorns naturals que també fan la seva contribució al benestar. Els balnearis de Caldes de Boí (Alta Ribagorça), Rocallaura (Urgell), Banys de Sant Vicenç (Alt Urgell), Banys de Tredòs, Termes d'Arties i Baronia de Les (Val d'Aran) són una invitació a deixar-se abraçar pels beneficis de la natura, portes endins dels espais de salut, i amb tota la riquesa del paisatge on són situats. També al Salí de Cambrils (Solsonès) trobem una piscina coberta d'aigua salada procedent de la font de la Ribera Salada, en la qual els visitants poden gaudir d'uns banys terapèutics per alleugerir tensions, dolors musculars i articulars.

Més informació:
Ajuntament de la Torre de Capdella – vallfosca.net
Turisme del Pallars Sobirà – turisme.pallarssobira.cat
Turisme del Solsonès – turismesolsones.com

FOTOS: Penelles. La Noguera. **Aralleida**

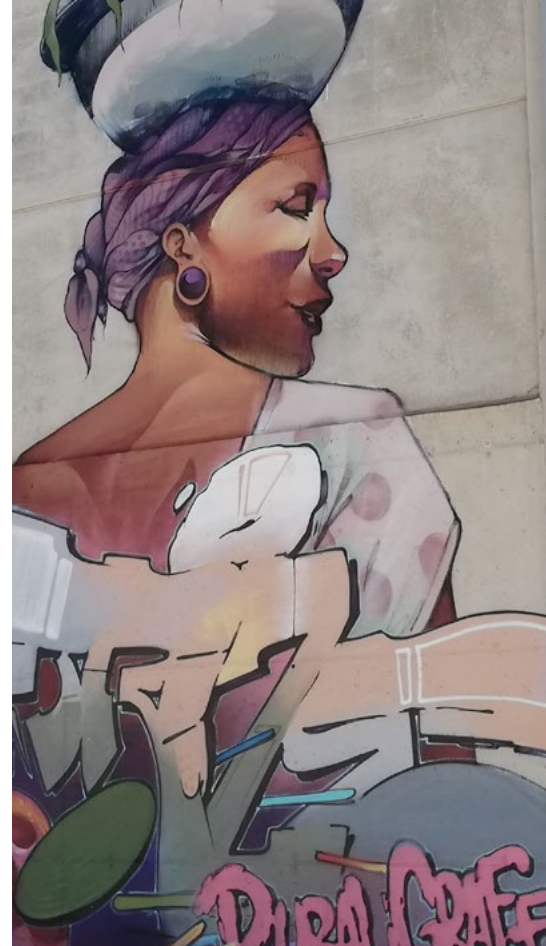
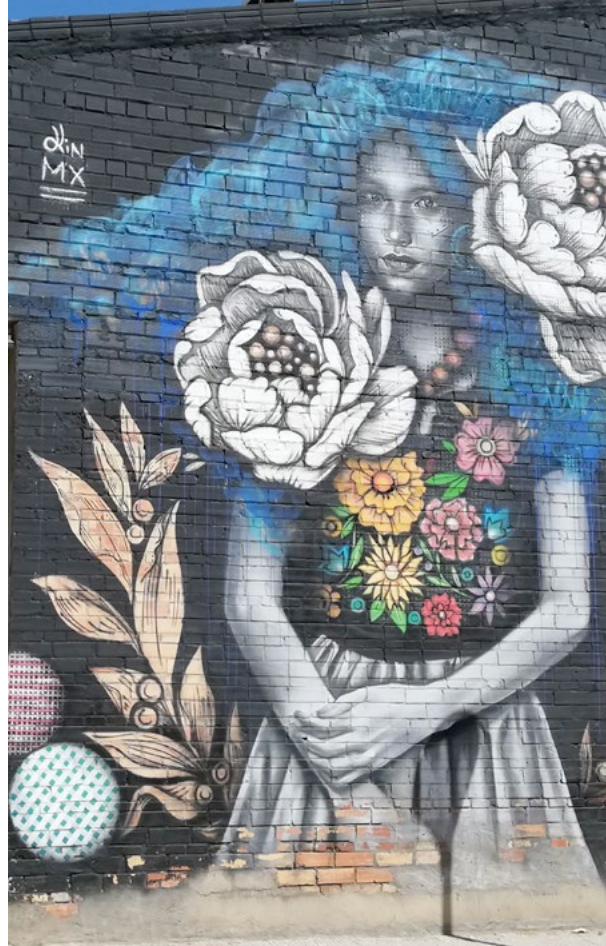

FOTO: **Arxiu Festival Esbailola't**

EXPRESSIÓ TEATRAL EN CARRERS I PLACES

A la capital de l'Urgell, Tàrrrega, l'art d'escenificar hi té un escenari de primer nivell. S'hi exhibeixen arts escèniques contemporànies, llibertat creativa expressada en places i carrers. FiraTàrrrega és la marca comercial de la Fira de Teatre al Carrer de Tàrrrega. Des del 1981, cada segon cap de setmana de setembre la població esdevé aparador d'innovadores propostes teatrals, un mercat internacional d'agents que contracten espectacles i, alhora, una explotació de sorpreses per a tots els públics.

Més informació:
FiraTàrrrega – firatarrega.cat

MURALS QUE EMBELLEIXEN POBLES

A Penelles, un petit nucli de població de la Noguera d'uns 500 habitants, l'any 2016 una parella de veïns molt creatius va enginyar una convocatòria d'artistes perquè pintessin les parets del poble amb dibuixos suggeridors. Va ser la seva manera de posar el focus sobre la localitat per atreure mirades a través de l'art. Van batejar la iniciativa com el Gargar Festival de Murals i Art Rural. Des d'aleshores, cada any el festival ha aplegat diferents artistes i ha generat moltíssima expectació de gent vinguda d'arreu. L'èxit d'aquesta iniciativa, que ha vestit meravellosament les parets del poble, ha encomanat el mateix desig i aventura a diverses poblacions de la rodalia. Ara, una ruta per totes aquestes poblacions ha esdevingut a la plana de Lleida un artístic reclam turístic que fa descobrir petites localitats, fins ara molt anònimes per als visitants, a través de fantàstiques creacions d'art.

Més informació:
Festival Gargar de Penelles – gargarfestival.com

L'ENCANT DELS POBLES

Tot el que es fa als pobles, com ara festes populars de llarga tradició, fires originals o iniciatives culturals que donen a conèixer el seu patrimoni i l'entorn natural, il·lumina les poblacions en el mapa i els dona relleu. Però n'hi ha que brillen per si mateixes més que unes altres, per l'encant de les cases i els carrers empedrats, la decoració dels balcons amb flors o la seva entranyable ubicació enmig de la natura.

Tres pobles de Lleida, Montsonís a la Noguera, Arties a la Val d'Aran i Taüll a l'Alta Ribagorça, tenen la distinció de pobles amb encant, una distinció que promou l'Agència Catalana de Turisme (ACT). A més a més, el Pirineu i les Terres de Lleida compten amb una trentena de viles florides. Però de pobles amb encant n'hi ha molts més. Bagergue, Arties i Garós (Val d'Aran) i Durro (Alta Ribagorça) formen part dels pobles més bonics de l'Estat, segons l'associació Los Pueblos Más Bonitos de España. I Vilaller té també el reconeixement com un dels Pobles Màgics d'Espanya. D'altra banda, Solsona i la ciutat de Lleida compten amb el distintiu de ciutat amb caràcter.

Més informació:
Viles Florides – vilesflorides.cat
Los Pueblos Más Bonitos de España – lospueblosmasbonitosdeespana.org
Pueblos Mágicos – pueblosmagicos.es
Pobles amb Encant / Ciutats amb Caràcter – catalunya.com

GASTRONOMIA I PRODUCTES DE LA TERRA

FOTO: C. C. de les Garrigues

Qualitat, proximitat i autenticitat defineixen la gastronomia lleidatana. Des dels potents plats de muntanya, com ara les carns de vedella i corder, els embotits, els formatges i els bolets, fins a la cuina de les comarques de la plana, amb la carn de porc, la fruita dolça, els productes de l'horta i l'oli d'oliva com a elements més emblemàtics. Elaboracions que són fruit tant de la saviesa popular com de l'experiència i la creativitat dels cuiners lleidatans. Les jornades, les festes i les fires gastronòmiques consoliden el prestigi que han assolit les comarques de Lleida com a destinació privilegiada per als amants de la bona cuina.

Lleida és una terra de gustos i el paisatge dels seus camps de conreu de cereal i arbres fruiters i vinyes ens ho mostra. En línia amb l'aposta per la sostenibilitat

del territori impulsada pel Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida, cada vegada són més els productors que ofereixen experiències turístiques que van des de les visites als cellers i les granges tradicionals fins a la possibilitat de convertir-se en apicultor per un dia o recórrer els camps de fruiters florits del Segrià, les Garrigues i l'Urgell. Per la seva banda, els restaurants treballen amb els millors productes de proximitat per oferir les millors experiències als amants de la gastronomia.

Més informació:
Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida
gastronomia.aralleida.com

CATALUNYA, REGIÓ MUNDIAL DE LA GASTRONOMIA

Catalunya és enguany la Regió Mundial de la Gastronomia i és el primer territori europeu que rep aquesta distinció. Per tant, al llarg del 2025, Catalunya impulsarà diverses iniciatives per consolidar-se com a referent enogastronòmic mundial. El Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida s'ha adherit a aquesta iniciativa i participarà en les activitats i les propostes que es portin a terme durant tot l'any. Aquest reconeixement posa de manifest la riquesa i la diversitat de la gastronomia de Catalunya i també de Lleida, així com el compromís del territori amb la sostenibilitat, la innovació i la promoció de la cultura alimentària.

OLEOTURISME DE LLEIDA, EL GUST DE LA TERRA

Les Garrigues es considera l'epicentre de l'oli de Catalunya, tant en quantitat de producció com en reconeixement del seu oli verge extra. La comarca va tenir la primera denominació d'origen d'oli d'oliva de l'Estat, la DOP Les Garrigues, que inclou també productors d'oli de la variant arbequina de pobles de les comarques veïnes del Segrià i l'Urgell. Però, a més d'aquestes tres comarques, també trobem oli de molta qualitat a la Noguera i al Pallars. A més dels molins adscrits a la DOP, Lleida compta amb desenes de petits productors que elaboren olis també d'una qualitat excel·lent.

Les Terres de Lleida, a més, són l'origen de l'oliva arbequina, una varietat molt apreciada per cuiners d'arreu que ha fet una gran fama mundial. El poble d'Arbeca n'és el bressol. Els molins que durant segles s'han emprat per a aquesta producció, els marges de pedra seca i els camps de conreu de l'olivera marquen un camí que convida a caminar i gaudir de la riquesa del territori.

L'oli és el protagonista de l'oleoturisme, amb una gran varietat d'activitats que inclouen tastos d'oli, tallers de cuina, recorreguts històrics i visites a centres d'interpretació de l'oli amenitzades amb el relat dels guies. Tot està pensat per gaudir-ne en família o grup. Són més de 40 activitats pensades per a qualsevol edat sobre la història viva d'aquest ingredient culinari tan present a casa nostra i que el Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida agrupa sota el paraigua del projecte «Oleoturisme de Lleida. El gust de la terra». Els productors fomenten amb aquestes experiències un turisme sostenible i responsable, basat en un consum de productes de proximitat. També treballen per la conservació dels paisatges i de la biodiversitat, perquè l'agricultura tradicional contribueix al manteniment dels paisatges.

Més informació:

Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida – aralleida.cat/oleo-turisme

RUTA DEL VI

El vi és també el fil conductor de passejades per la terra. A Lleida trobem la denominació d'origen Costers del Segre. Cellers, restaurants, hotels, empreses turístiques i institucions han impulsat la Ruta del Vi de Lleida, amb més de 50 experiències per gaudir amb el cultiu de vinya i la producció de vins.

La Ruta del Vi de Lleida és una iniciativa que uneix esforços per promoure el turisme enològic sostenible i de qualitat a les Terres de Lleida. És una proposta perfecta per als amants del vi i de la gastronomia. La ruta inclou també restaurants que ofereixen maridatges de vins de la DO Costers del Segre amb plats tradicionals de la regió. Per tant, la Ruta del Vi de Lleida és una oportunitat única per descobrir els vins de les terres lleidatanes, gaudir de la gastronomia i els paisatges i viure experiències enoturístiques adaptades a diferents tipus de visitants, des dels més curiosos fins als més apassionats pel món del vi.

Més informació:

Ruta del Vi de Lleida – rutadelvidelleida.cat

RECONeixEMENTS INTERNACIONALS

El restaurant Fogony de Sort, al Pallars Sobirà, ja fa més de quinze anys que té una estrella de la Guia Michelin. L'ha renovat aquest 2024, com ho han fet també els restaurants La Boscana de Bellvís (Pla d'Urgell) i Malena de Gimènells (Segrià). A més a més, La Boscana ha guanyat també l'estrella verda, destinada als restaurants i els xefs particularment compromesos amb la defensa del medi ambient. Aquest reconeixement premia les polítiques sostenibles de l'establiment, la implementació de productes de proximitat, la creació d'un hort ecològic propi o el desenvolupament del projecte Fruita, un pla de recerca gastronòmica dut a terme conjuntament amb la Universitat de Lleida per explorar l'alt valor gastronòmic de la fruita.

FOTO: I. Sebé

FOTO: Agramunt. L'Urgell. L. Sansen

D'altra banda, dins la categoria Bib Gourmand de la Guia Michelin —una selecció de restaurants on podem trobar una excel·lent relació qualitat-preu—, hi figuren L'Aimia, de Lleida (Segrià), Antoni Rúbies, d'Artesa de Lleida (Segrià), El Raier, de la Pobla de Segur (Pallars Jussà), l'Hostal Jaumet, de Torà (Solsonès) i Lo Ponts, de Ponts (Noguera). Els establiments d'aquest apartat ofereixen un àpat d'excel·lent qualitat, format per dos plats (un entrant i un principal), postres i a vegades també beguda, tot plegat per sota dels 35 euros per persona.

A Lleida hi ha també restaurants adherits al moviment Slow Food, que defensa una cuina amb productes de proximitat, amb aliments de temporada i ecològics.

PRODUCTES AMB SEGELL DE QUALITAT

La gastronomia del Pirineu i les Terres de Lleida és un reflex de la seva riquesa natural i cultural, marcada per una cuina autèntica i de qualitat reconeguda. L'oli de les Garrigues, el formatge i la mantega de l'Alt Urgell i la Cerdanya i la pera de Lleida disposen del distintiu de denominació d'origen protegida (DOP). A més a més, els vins de Costers del Segre tenen denominació d'origen (DO), mentre que la vedella dels Pirineus, el torró d'Agramunt i el pa de pagès català ostenten el segell d'indicació geogràfica protegida (IGP).

CERVENSA, FORMATGES I EMBOTITS DE PRIMERA QUALITAT

I encara un altre producte que s'identifica amb les Terres de Lleida, el cereal, ha agermanat el pa i la cervesa com a guies turístics. Les grans extensions de conreu de cereals han convertit Lleida en el graner més important de Catalunya. Des de temps dels primers pobladors ibers, hi ha constància de producció de pa i cervesa a les terres de Ponent. Així, la demarcació combina la producció de cervesa a la capital del Segrià amb les elaboracions de petits productors artesans.

A pràcticament totes les comarques de Lleida hi trobem elaboradors artesans de formatges i embotits. Els ramats d'ovelles, cabres, vaques i poltres de les contrades de muntanya del Pallars Jussà i el Pallars Sobirà, l'Alt Urgell, la Cerdanya, l'Alta Ribagorça, la Val d'Aran o el Solsonès, així com a la Noguera, la Segarra, l'Urgell, les Garrigues o el Segrià, pasturen al costat d'obraders formatgers i carnisers on preparen carns fresques de qualitat i especialitats locals com la girella, el xolís, la llonganissa o botifarres de tota mena. I cada cop més obraders són oberts al públic per fer pròxims el producte i la seva elaboració.

Fires, mercats i tasts de productes de temporada omplen el calendari de cites a les Terres de Lleida i al Pirineu i demostren que el territori és un veritable rebost de Catalunya.

PALLARS GASTRONÒMIC

El projecte Pallars Gastronòmic és una nova iniciativa que aplega gairebé un centenar d'empreses del sector agroalimentari, restaurants i entitats públiques del Pallars Jussà i el Pallars Sobirà, amb l'objectiu de donar a conèixer la riquesa culinària de la comarca i promoure pràctiques sostenibles que respectin el territori i les seves tradicions. Actualment, entre els dos Pallars, hi ha un total de 44 empreses agroalimentàries i 50 restaurants.

L'impuls d'aquesta campanya prové de diverses entitats del Pallars Sobirà i el Pallars Jussà que aglutinen el sector de la restauració i l'agroalimentari i hi donen suport, i està oberta a noves col·laboracions. En aquest moment hi participen: Sobirà Dinàmic (Consell Comarcal del Pallars Sobirà i Ajuntament de Sort), programa «Al teu gust – Aliments del Pallars» (Ajuntament de Tremp), el Consell Comarcal del Pallars Jussà, el Geoparc Orígens i diverses empreses dels dos Pallars.

Tots els membres de Pallars Gastronòmic han subscrit una carta de deu compromisos, que reflecteix el seu compromís amb el respecte pel medi ambient, la millora social i el suport a la comunitat local.

Més informació:

Pallars Gastronòmic – pallarsgastronomic.cat

TURISME EN FAMILIA

FOTO: Parc Astronòmic Montsec, La Noguera. S. Ribas

La vall de Boí, a l'Alta Ribagorça, i les valls d'Àneu, al Pallars Sobirà, van ser els primers territoris de Lleida a obtenir un segell de turisme familiar. El dona l'Agència Catalana de Turisme a municipis especialment sensibles amb aquest segment de públic, adults amb infants, per al qual adapten equipaments i serveis.

Sobretot en els darrers anys, moltes de les comarques de Lleida s'han anat consolidant com a destinació de turisme familiar. Diverses certificacions de la Generalitat de Catalunya ho avalen. Fins i tot alguns agents de promoció turística del territori han promogut la concepció d'equipaments específicament pensats per al gaudi en família. És l'exemple de Pirineus-Noguera

Pallaresa, la darrera àrea de Lleida que es va afegir a les àrees certificades com a destinació de natura i muntanya en família, com la vall de Boí i les valls d'Àneu. Pirineus-Noguera Pallaresa inclou els municipis de Baix Pallars, Llavorsí, Rialp, Soriguera i Sort i fins a 45 dels seus establiments turístics. Per la seva banda, la Val d'Aran ha rebut el segell de turisme familiar, que atorga la Federació Espanyola de Famílies Nombroses (FEFN), en reconeixement de la seva oferta orientada al públic familiar. El territori ofereix als més petits un gran nombre d'activitats dirigides al seu desenvolupament físic, cognitiu i d'oci, com ara campus infantils, botigues especialitzades, guarderies o propostes d'oci infantil.

EQUIPAMENTS AMB SEGELL DE TURISME FAMILIAR

El Parc Astronòmic del Montsec (PAM) està adherit al segell d'equipament familiar de l'Agència Catalana de Turisme. Això garanteix el seu esforç per integrar la seva acció a l'entorn de manera sostenible, un fet que encara reforça més el seu compromís amb el planeta que representa la certificació Starlight de la UNESCO. El segell d'equipament familiar també garanteix que el PAM disposa d'una oferta dirigida a totes les edats i tipologies d'usuaris, i especialment a les famílies amb nens, amb serveis com ara canviadors per a nadons i adaptació de les exposicions i les activitats per a les diferents edats dels menors. Juntament amb el segell d'equipament familiar, el PAM també incorpora la certificació Starlight, que assegura experiències sostenibles de preservació del patrimoni cultural i la millora de l'economia local reduint l'impacte negatiu per al medi ambient. L'adaptació de les instal·lacions a l'accés i el gaudi de persones amb mobilitat reduïda o necessitats especials també la comprèn el certificat.

L'esquí és un esport familiar. S'encarreguen de confirmar-ho algunes de les estacions de muntanya del Pirineu de Catalunya, certificades com a equipaments familiars per l'Agència Catalana de Turisme. Al Pirineu de Lleida, Port Ainé, Espot Esquí i Boí Taüll tenen aquesta certificació. Totes tres estacions despleguen un ampli ventall d'opcions per fer amb els més menuts.

Una altra instal·lació amb la certificació de turisme familiar és el Zoo del Pirineu. Ubicat al municipi d'Odèn, al Solsonès, exhibeix una quarantena d'espècies d'aus rapinyaires i animals autòctons. També el Parc Olímpic del Segre de la Seu d'Urgell ha aconseguit la distinció de lloc idoni per anar-hi amb infants, perquè ofereix molts paquets turístics aptes per al públic infantil. Al parc de la Seu, ho fa amb activitats com el ràfting, el piragüisme i els circuits per recórrer amb bicicleta. També la granja escola La Manreana

Parc, a la comarca de les Garrigues, amb tota mena d'animals i un centre de natura i fauna, ostenta l'acreditació d'equipament de turisme familiar. Però Lleida és eminentment acollidora amb el públic familiar. Els allotjaments de turisme rural i càmpings ho faciliten molt. Apropen a l'entorn natural, on les famílies amb nens tenen una gran vivència de llibertat. I proposades com el Tren dels Llacs, el recorregut turístic i paisatgístic entre Lleida i la Pobla de Segur que travessa diverses comarques, inclouen atractius especials per als infants. En aquest cas, durant el trajecte, a l'interior del tren s'hi fa una petita actuació teatral i un tast de coca de recapte.

I al nord de la comarca del Pallars Sobirà, un animal tan emblemàtic i atractiu per als menors com és l'os endinsa les famílies en la natura, per seguir els itineraris on fan vida els ossos bruns que viuen en llibertat a les muntanyes de Lleida. La Casa de l'Os, al poble d'Isil, és el punt de partida de les excursions per seguir la Senda de l'Os, després de conèixer, a la seva llar, com són i com viuen aquests grans amics dels nens.

Més informació:

La Vall de Boí – vallboi.cat/ca

Les Valls d'Àneu – vallsdaneu.org

Pirineus-Noguera Pallaresa – turisme.pallarssobira.cat

Parc Astronòmic del Montsec – parcastronomic.cat

Zoo del Pirineu – zoopirineu.com

Parc Olímpic del Segre – parcolimpicdelsegre.cat

Ski Pallars - skipallars.cat

Tren dels Llacs – trendelsllacs.cat

Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida – aralleida.com

Casa de l'Os Bru dels Pirineus – casaosbrupirineus.cat

FOTO: Port Ainé. Pallars Sobirà. **Marisa Tartera**

FOTO: Tren dels llacs. La Noguera. **Oriol Clavera**

LLEIDA, CONSCIÈNCIA ACCESIBLE

FOTO: Parc Nacional d'Aigüestortes. R. Llimargas Llop

Consciència d'inclusió per al gaudi de qualsevol persona, al marge dels seus condicionants físics o psíquics, és un concepte que forma part de la sostenibilitat que el progrés demana per al bé comú.

A la demarcació de Lleida, més de la meitat dels hotels, les pensions, els hostals, les fondes i els *aparthotels* estan adaptats a la normativa europea sobre barreres arquitectòniques i disposen de serveis per a persones amb alguna discapacitat. Les comarques de la plana i del Pirineu de Lleida compten actualment amb un centenar d'establiments i equipaments adaptats a persones amb dificultats de mobilitat o necessitats especials. La gran majoria d'aquests espais es troben a les comarques de muntanya i a la ciutat de Lleida. Són hotels, empreses d'esports d'aventura, equipaments de transports, rutes i espais naturals, museus, centres culturals i estacions d'esquí.

Una de les primeres actuacions que es van fer en un espai natural a Lleida, amb consciència d'inclusió a través de l'accessibilitat, va ser la instal·lació de la passarel·la de 450 m que dona entrada al pla d'Aigüestortes, a 1.835 m d'altitud, dins del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Aquell pas —ara n'hi ha alguns més— és un itinerari adaptat a persones amb mobilitat reduïda, apte per circular-hi amb cadira de rodes i també molt apropiat per a famílies amb infants. I a l'Espai Natural Aiguabarreig Segre-Cinca, al municipi de la Granja d'Escarp (Segrià), hi ha instal·lada una passarel·la de fusta d'uns 700 m de longitud ubicada dins d'un bosc de ribera on es poden observar diverses espècies d'aus.

La darrera fita en aquest procés ha estat la inauguració del mirador i la passarel·la de Santa Maria de Cardet (Alta Ribagorça), que forma part de la xarxa de miradors inclusius per a persones amb qualsevol diversitat funcional, creats amb la finalitat de facilitar l'accés als espais naturals d'especial valor ambiental i paisatgístic.

PISTES PER A TOTHOM

Lleida ha estat una demarcació molt activa en l'adaptació de la pràctica de l'esquí a persones amb alguna discapacitat. L'estació d'esquí nòrdic de Sant Joan de l'Erm disposa d'una passarel·la de fusta de 400 m per facilitar el pas de qui té problemes de mobilitat, a més de senyalització interpretativa per a persones invidents. I estacions com Baqueira Beret (Val d'Aran) i Boí Taüll (Alta Ribagorça) faciliten l'experiència a la neu a persones amb dificultats especials de mobilitat, posant a la seva disposició professors especialitzats, equips adaptats, remuntadors acomodats i tota mena de material didàctic de suport per a elles. L'estació de Tavascan (Pallars Sobirà) ha estat la primera de tot l'Estat a preparar circuits inclusius, batejant la iniciativa amb l'eslògan «Sumant Capacitats».

Més informació:

Agència Catalana de Turisme – turismeperatohom.catalunya.com/ca/
Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida – aralleida.cat
Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici – parcsnaturals.gencat.cat/ca/xarxa-de-parcs/aiguestortes/inici/index.html

VIATJAR-HI, MOURE-S'HI I FER-NIT

A les tretze comarques de la demarcació de Lleida s'hi pot arribar amb cotxe, o amb transport públic, autobús o tren, des de Barcelona i Saragossa/Madrid. Lleida ciutat, la capital de la demarcació, és a 156 km per carretera de Barcelona. Des de Lleida hi ha una connexió amb tren fins a la Pobla de Segur i des d'allà es pot agafar l'autobús de línia per continuar cap als pobles del Pirineu més alt de la demarcació lleidatana.

Amb dades de l'any 2024, l'oferta d'allotjament turístic a les comarques de Lleida, entre hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, refugis, instal·lacions juvenils i albergs, se situa en més de 88.000 places.

Per tipus d'allotjament, l'oferta d'hoteleria és de 418 establiments amb 19.470 places; turisme rural, 695 cases i 5.193 places, i càmping, 63 establiments

i 22.749 places, de les quals més de 4.500 són de bungalows. La resta de l'oferta engloba 33 apartaments turístics (amb 708 places), 37 albergs (2.711), 66 refugis (2.072), 28 cases de colònies (2.270), cinc granges escola (626) i 4.543 habitatges d'ús turístic amb 25.041 places.

D'altra banda, el territori té un nombre cada vegada més gran de punts de recàrrega de vehicle elèctric. Fins ara, les comarques de Lleida disposen de més d'un centenar de punts de recàrrega per als vehicles elèctrics, cosa que permet que aquests automòbils es desplacin pel territori de manera similar a com ho fan actualment els vehicles convencionals.

Més informació:
Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida – aralleida.cat

Diputació de Lleida
Patronat de Turisme

Contacte: **Patronat de Turisme Diputació de Lleida.**
Servei de premsa: xrodriguez@aralleida.cat
aralleida.cat

Gold
Sustainable
Certified